

MAGAZIN SAVEZA BANJALUČANA U ŠVEDSKOJ / MAGASIN UTGIVEN AV RIKSFÖRBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

Š E H E R

BANJA LUKA

BB 2015 UNIVERSALE UNIFICATION INFINITE LOVE

ŠEHER BANJA LUKA - Broj 62 - JULI-AUGUST - 2019. - MOTALA - GODINA X

U ZNAKU TUŽNIH VIJESTI

Poštovani čitaoci, dragi prijatelji

Rasuti svijetom, ali i udruženi u želji da naš grad živi s nama i u nama, često pročitamo ili čujemo i tužne vijesti; ova godina je bila tužna i za naš Savez i magazin Šeher, jer nam dolaze bolne i neprijatne vijesti kako iz domovine tako i širom svijeta. Razlog je jednostavan. Nisu to samo katastrofalne i nerazumne bh. političke odluke, loše ekonomsko stanje, vremenske neprilike, pljačke i ubistva. Odlaze nam nažalost naši vjerni saradnici, skromni i dobri ljudi i prije svega vrsni pjesnici. U kratkom vremenskom periodu čak troje. Veliki je to gubitak za nas Banjalučane i ljubitelji poezije, veliki je to gubitak i za naš magazin. Prvo Muharem, pa Enisa i nedavno Idriz Saltagić. U ovom broju smo objavili memoriam za Enisu i Muharema, a u slijedećem ćemo posvetiti dužnu pažnju našem Idrizu.

Ljeto u Banjaluci je proteklo u znaku Vezenog mosta i, uprkos brojnim problemima, uspjeli smo ga uspješno odraditi. Vrijeme nas je poslužilo, nisu bile velike vrućine i sve je proteklo u najboljem redu. Naša udruženja u Švedskoj su još jednom pokazala izuzetnu solidarnost i razumijevanje i svojom materijalnom podrškom omogućila da se sve planirane aktivnosti i obaveze ostvare na opšte zadovoljstvo.

I, na kraju, da vas sve pozovem na 25. jubilarni tradicionalni susret Banjalučana koji će se održati 5. oktobra u prelijepom Geteborgu! Dobro nam došli!

Na ovoj stranici možete čitati sve dosadašnje brojeve "Šeher Banje Luke".
<http://issuu.com/savezbl>

Na kraju da se vama, koji ste nam već poslali dobrovoljne priloge, u ime naše male redakcije i u svoje lično, iskreno zahvalim na pomoći i razumijevanju, i nadam se da će vam se pridružiti i mnogi drugi naši čitaoci.

Vaš urednik
 Mirsad Filipović

OSNOVAN/GRUNDAT 2009.

Izdavač/Utgivare

SAVEZ BANJALUČANA U ŠVEDSKOJ
 RIKSFÖRBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

ISSN 2000-5180

Glavni i odgovorni urednik/ Chefredaktör och ansvarig utgivare

Mirsad Filipović

Urednik/Redaktor

Goran Mulahusić

Grafička obrada/Grafisk arbete

Gunić Zlatan, Art-studio EMMA

Lektor/Korrekturläsare

Ismet Bekrić

Blagajnik-Ekonom/Kassör-Ekonom

Zlatko Avdagić

Redakcija/Redaktion

Goran Mulahusić
 Enisa Bajrić
 Fatima Mahmutović
 Ozren Tinjić
 Nedžad Talović

Dopisnici/Korrespondenter

Ismet Bekrić (Slovenija)
 Mišo Vidović (BiH)
 Radmila Karlaš (BiH)
 Mersad Rajić (Kanada)
 Ljubica Perkman (Njemačka)
 Reuf Jakupović (Švedska)
 Dr Severin D. Rakić (Australija)
 Dinko Osmančević (BiH)

Adresa redakcije/Redaktionens adress

Šeher Banjaluka,
 Luxorgatan 12, 591 39 Motala
 Telefon: +46(0) 739 872 284
 Internet: www.blsavez.se
 E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com

List izlazi dvomjesečno

Godišnja pretplata:
 6 brojeva 150 SEK plus poštarina

Pretplata i reklame

+46(0) 73 98 72 284
 E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com
 Rukopisi, crteži i fotografije se ne vraćaju

Štampa/Tryck

NIGD "DNN" Banja Luka

Naslovna strana

Branko Babić, Čelo

“Vezeni most 2019”: Cvjetovi sjećanja i nadanja.....	4
“Ljeto na Vrbasu: Rijeka kao pozornica.....	10
Fašizam i antifašizam-ne u isti koš: Nije mu mjesto... ..	12
Demokratija na djelu.....	14
U tihoj dolini nišana.....	16
Negdje na kraju tunela postoji sunce... ..	18
Almasina tuga: “Sve se to meni dešava i sad...”	20
Ploča iz Beograda nudi nadu preživjelim.....	22
Sjećanje: Od musale do monumentalnih džamija.....	24
Portret Branka Lazića: Čarobnjak iz Banjaluke.....	26
Putujući Evropom: Barcelona.....	28
Naša imena još su tu skupa.....	34
Voz.....	35
Asfalt i opanci.....	36
Kakva čarobna noć... ..	38
Nove knjige: Šeher na dlanu.....	40
Ćirom do Beograda.....	42
Potpisi na košarkaškoj lopti.....	44
Nove knjige: Odras nedosanjanih snova.....	46
Zovu me ulice moga grada.....	48
In memoriam: Miroslav (Jovan) Dujaković.....	50
In memoriam: Muharem Omerović.....	52
In memoriam: Enisa Osmančević Ćurić.....	54
Vicevi.....	56
Program 25. susreta Banjalučana.....	59

str.4

Cvjetovi sjećanja i nadanja

str.26

Čarobnjak iz Banjaluke

str. 28

Barcelona

str: 36

Asfalt i opanci

CVJETOVI SJEĆANJA I NADANJA

Foto: Mišo Vidović,
Muharem Sitnica
i Hazem Maglajlić

Cvjetovi i stihovi u vrbaskim bistrinama; Svečano otvorenje susreta – susret boja, nota i stihova; Jubilej »Šeher Banje Luke« i »Banjalučkih žubora« i promocija novih knjiga, među kojima i »Vezenog mosta« Nasihe Kapidžić – Hadžić, »Pramčioka« Enise Osmančević Čurić, »Nedosanjanih snova« Sabahete Hadžikadić, te Izabranih djela Šime Ešića i »Vinskih soneta« Ranka Pavlovića

»Gradimo mostove i ne rušimo ono što nas vezuje«: ovim naslovom su banjalučke »Nezavisne novine«, u svome izdanju za 13. i 14. juli 2019. godine, uvele čitaoce u program još jednog »Vezenog mosta«, već 16., održanog od 12. do 16. jula u Banjaluci, na obalama i vodama Vrbasa, u obnovljenim prostorima Kulturnog centra Banski dvor i na sportskim terenima.

Poruke sa cvjetova u vodi

Uz poruke »Ne ponovilo se« i »Gradimo mir zajedno«, u petak ujutro (13. jula) sa mosta u banjalučkom naselju Šeher pušteno je cvijeće niz Vrbas, čime je počelo 16. izdanje manifestacije »Vezeni most«, zabilježio je u opširnom izvještaju novinar Milan Rakulj. Prije samog cvijeća u vodi banjalučki pjesnik Ismet Bekrić predstavio je knjigu »Banjalučki žubori« i podsjetio na lik i djelo svoje savremenice i bivše profesorice Nasihe Kapidžić Hadžić u čijoj je poeziji, kako je kazao Bekrić, »sazdana Banjaluka u najljepšem svjetlu, ona Banjaluka vezena i šeherkim keranjem i zmijanjskim vezom. To je ta Banjaluka koja od njene pjesničke riječi žubori kao Vrbas, a ta riječ je živa i danas i podstiče na prijateljstvo i mir. Sam naziv »Vezeni most« govori o potrebi da stvaramo mostove,

da gradimo mostove, a ne da rušimo ono lijepo što nas povezuje.«

Bekrić je i na ovogodišnji »Vezeni most« došao i sa novom knjigom »Banjalučkih žubora« koja nosi naziv »Klupa na kraju alejek.« A ta

Puštanjem cvijeća u Vrbas poslana poruka mira

Otvorio izložbu: Branko Babić

Zapaženo izlaganje: Mesud Mulaomerović

Poruka mira na Vezenom mostu

Predsjednik Saveza Banjalučana: Mirsad Filipović

klupa«, kako je rekao, »jeste simbol Banjaluke. Ona još uvijek postoji, možda ne toliko u alejama, jer aleja je sve manje, ali ta klupa postoji u nama kao neka metafora i na toj klupi su imena svih nacija i svih ljudi i zato Banjaluka kao grad treba da njeguje vezene mostove, jer Banjaluka želi, i treba, da bude otvoreni grad kulture.«

Nakon pjesničkog predstavljanja, organizator manifestacije Atif Turčinodžić pozvao je prisutne da spuste cvijeće u Vrbas i rekao da se ovim činom prisutni sjećaju svih civilnih žrtava rata, bez obzira na vjersku ili neku drugu pripadnost. »Neophodno je da se razvija kultura sjećanja i da mladi nastave da se povezuju, što je i jedan od glavnih ciljeva ove manifestacije.«

I Mirsad Filipović, predsjednik Saveza Banjalučana Švedske, rekao je da »Vezeni most« ima za cilj spajanje ljudi i izgradnju povjerenja.

»Iako u Banjaluci nije bilo ratnih dejstava, ljudi su nažalost gubili živote. Ovo je sjećanje na njih i nadamo se da se tako nešto nikada neće ponoviti. »Vezeni most« je jedna kulturna manifestacija koja pokazuje šta mi radimo u Banjaluci i u dijaspori, a to je jedna lijepa simbolika našeg grada i događaj koji doprinosi da se Banjaluka može nazvati evropskim gradom kulture, i nadamo se da će to biti, ne samo u ovih pet dana, nego i ubuduće«, poručio je Filipović.

Slike, note, stihovi...

Poruke sa cvjetnih latica preselile su se istog dana i na platna banjalučkih likovnih umjetnika; u izložbenom salonu Centra za kulturu »Banski dvor« svoje slike i svoja srca ujedinili su stvaraoci: Branko Babić, Dane Babić, Rade Babić, Sonja Bikić, Nebojša Bosnić, Vladislav Dacešin, Radomir Kecman, Džabir Maglajlić, Dragomir Miljić, Marin Milutinović, Mihajlo Nikolić, Tom Ostojić i Sonja Spiroska Ostojić.

Nadahnut govor održao je Slobodan Marić

Maestro Muhamed Skopljak

Izvršni mladi gitaristi: Natalija Cakić i Danko Damčić

Najmlađa na literarnoj večeri: Ajla Katana

Prisutni su uživali slušajući uvažene književnike

»Ova izložba simbolično briše podjele i ustaljene kriterijume i tako slavi zajedništvo u Ljubavi i Miru«, napisao je u prospektu ovog praznika boja i poruka slikar Branko Babić. »Život u Ljubavi, Toleranciji i poniznosti je jedini način stvaranja sretne zajednice... Učinimo nešto dobro za sebe, a što će biti korisno za zajednicu. Tako ćemo porasti i shvatiti da sve što činimo drugima, činimo sebi.«

I u programu svečanog otvorenja ovogodišnjeg »Vezanog mosta«, koji je u velikoj sali »Banskog dvora« počeo »Odom radosti« L. v. Betovena i pozdravnim riječima predsjednika odbora 16. susreta Banjalučana, Slobodana Marića, i predsjednika Saveza Banjalučana u Švedskoj Mirsada Filipovića, preplitale su se note i riječi što su isijavale pozitivnu energiju, nastavlajući tako i poruke izložbe - stvarajmo MIR dostojan našeg »puta druženja u Ljubavi«. U muzički dio programa, u

kojem su, uz magičnost klavira profesora Brace Skopljaka, učestvovali i studenti Muzičke akademije u Banjaluci: Dunja Janković, Natalija Cakić, Dejan Trkulja i Danilo Damčić, svoje stihove upleli su i pjesnici: Ranko Pavlović, Šimo Ešić, Sabaheta Hadžikadić i Ismet Bekrić.

Sa piscima i knjigama

Subota, 14. jula, bila je posvećena literaturi – susretima sa piscima i knjigama. Nevrijeme, praćeno obilnim padavinama, spriječilo je tradicionalno druženje u dvorištu rodne kuće pjesnikinje Nasihe Kapidžić Hadžić, ali na njenu su spomen ploču, uz prigodne riječi, ipak položeni buketi cvijeća, a njena poezija obilježila je i književno veče u vijećnici Banskog dvora, predstavljanjem novog izdanja njene znane poetske zbirke »Vezeni most«, o kojoj je u ime izdavača, »Bosanske riječi« - »Lijepa riječi« iz Tuzle, govorio njen urednik pjesnik Šimo Ešić, naglašavajući da je Nasihin lirski vez udahnuo novu ljepotu i izvornost i cjelokupnoj poeziji za djecu u BiH, pa i šire. Bila je to ujedno prilika da Šimo Ešić predstavi i svoja *Izabrana djela*, u šest knjiga, te novo izdanje najpoznatije knjige pjesama Enise Osmančević Ćurić »Pramćio«, koja je također dala svojevrsan pečat bosanskohercegovačkoj književnosti za djecu i mlade.

Izdavačka kuća »Bosanske riječi« - »Lijepa riječi« predstavila se i novim knjigama Nusrete Grabovac Šabić »Doba nevinosti« i Aide Začiragić »Legenda o Esmi Sultaniji«, te novim izdanjima banjalučkih autora – knjigom pjesama Sabahete Hadžikadić »Nedosanjeni snovi« i novim prevodom Ismeta Bekrića iz slovenske književnosti, pričama Brede Smolnikar »Pupoljci«.

Još dvije nove knjige dale su pečat ovoj bogatoj književnoj večeri – nova poetske knjiga Ranka Pavlovića »Vinski soneti« i nova monografija Sadika Beglerovića o Gornjem Šeheru i njegovim naseljima »Kad ožive obale Vrbasa«.

Magazin Saveza Banjalučana Švedske »Šeher Banjaluka« i Edicija »Banjalučki žubori« na »Vezeni most« uvijek dolaze s novim izdanjima; ovog puta obilježena je desetogodišnjica izlazenja našeg i vašeg glasila, te dvadesetogodišnjica »Banjalučkih žubora«, novom već 21-om knjigom s naslovom »Klupa na kraju aleje«, po kojoj je nazvano cjelokupno veče u vijećnici, uz učešće urednika Ismeta Bekrića i brojnih saradnika, među kojima su bili: Ranko Risojević, Vasvija Dedić Bačevac, Sead Mulabdić, Sabaheta Hadžikadić, Anto Miketa, Sadik Beglerović i Uglješa Kesić. A poseban ugođaj cijeloj večeri dala je muzika *Brace Skopljaka*, koji je svojom klavirskom pratnjom pomogao da pjesme još ljepše doživimo.

Nagrade »Nasiha Kapidžić Hadžić – Vezeni most« - Biseri Alikadić i, posthumno, Muharemu Omeroviću

Kruna književnog programa je, kao i dosad, bila dodjela nagrade za domete u književnosti za djecu »Nasiha Kapidžić Hadžić – Vezeni most«, koju je ove godine dobila istaknuta pjesnikinja i prozaistka iz Sarajeva *Bisera Alikadić*. Ovo priznanje posthumno je dodijeljeno i banjalučkom pjesniku *Muharemu Omeroviću*, koji je ostvario bogat opus, posebno u poeziji za djecu.

Poetski program nastavljen je i u nedjelju, 15. jula, nastupom hora »Safikada« i pjesnika kod Safikadinog »kamenog znamenja ljubavi«, te u ponedjeljak uveče u gradskom parku »Petar Kočić« lutkarsko-poetskim igrokazom »Veseli park« u izvedbi dječije lutkarske skupine »Roda« s kojom već skoro dvije decenije uspješno radi glumica Nevenka Rodić.

Stihovi Enise Osmančević Ćurić, pročitani na večeri Safikadi, i

Dajakaši su simbol našeg grada

Ljubavi, u čast, »Zato je potrebno da se ljubimo, U svemiru da se ne izgubimo«, bili su ne samo kruna još jedne večeri poezije, nego i cjelokupnog literarnog programa ovogodišnjeg »Vezanog mosta«, koji je, i pored niza teškoća (prije svega, nedostatak minimalnih sredstava i nemogućnost angažovanja većeg broja umjetnika i iz drugih sredina), ipak uspješno zaokružio još jedno druženje Banjalučana u svome gradu. Nastavićemo ga u Švedskoj, još jednim susretom naših sugrađana i naših prijatelja u Skandinaviji i svijetu. Jer, Grad je uvijek i u nama.

I ove godine, aktivno učešće na Vezanom mostu, odradili su atraktivni banjalučki dajakaši. Nadaleko poznati banjalučki vrbaski čamci, su naš simbol i naš ponos, jedinstven u ovom dijelu Evrope. Zahvaljujući susretljivosti "Dajak kluba", koga vodi Andrej Zamolo, zaljubljenici u Vrbas imali su prilike osjetiti sve čari i ljepotu ovog rekreacijskog sporta. Vrhunski dajakaši provozali su sudionike od Hadžihivzine sedre do prvih mlinova i nazad. Sudionike, za razliku od prošle godine, poslužilo je mnogo bolje vrijeme tako da je odaziv bio mnogo veći.

Šahovski memorijalni open turnir „Ahmet Čejvan“, u organizaciji Šahovskog kluba „Ahmet Čejvan“, ponovo je privukao brojne poklonike igre na 64 polja. Raduje nas da je među takmičarima bilo i nekoliko djece i žena, koji su se ravnopravno borili sa iskusnijim šahistima. Pobijedio je internacionalni majstor Milinković Veselin, drugi je bio Marko Janković, a treći Mile Rosić. U ženskoj konkurenciji najbolja je bila Nedeljka Pralica.

I ovog jula, 13. i 14., održani su tradicionalni turniri u malom nogometu „Banjaluka u srcu“, basket-košarci, stolnom tenisu i floorballu. Na igralištu OŠ „Milan Rakić“ u Novoseliji natjecalo se mnogo mladih do 14 godina. Najuspješnijim ekipama, za osvojeno I, II i III mjesto na svim turnirima, predsjednik takmičarske komisije je na svečan način

Safikada je vječna inspiracija: Uglješa Kesić

Učesnici programa posvećenog legendarnoj Safikadi

Zeničke i Banjalučke sevdalije su ispraćene sa pozornice zaslužnim dugotrajnim pljeskom

Raduje učešće mladih šahista

uručio nagrade. Na kraju su podijeljene medalje svim učesnicima i vrijednim volonterima. Lijepo je bilo vidjeti dječake i djevojčice kako se ravnopravno takmiče u raznim sportskim disciplinama. Ove godine izostao je nogometni susret veterana Borca i Dijaspore, ali su tradiciju ipak nastavili kadeti i odigrali zanimljivu utakmicu. Na kraju je održano takmičenje u žongliranju sa loptom i dječaci su prikazali zavidno znanje u ovoj fudbalskoj vještini. Veliki doprinos ovim sportskim događajima dali su Enver Kučuković, Tihomir Crnomat, Narcis Hadžiselimović, Safet Isić i Mesud Mulaomerović.

U vijećnici Banskog dvora, 16. jula održan je omaž zaslužnim građanima Banjaluke, Fuadu Baliću, Anti Mariću i Slobodanu Popoviću. O njihovom značaju za naš grad, biranim riječima su govorili njihovi prijatelji, a ovog puta moderator, Slobodan Marić, V Maglajlić i Milan Stanivuković. Prisutni su mogli čuti i mnoge zanimljive anegdote vezane za ove banjalučke velikane.

Podjela medalja talentovanim fudbalerima

Ovogodišnji veoma uspješni dani „Vezanog mosta“ završeni su 16. jula u prepunom Banskom dvoru/Domu kulture tradicionalnim koncertom „Veče sevdaha“ u izvođenju orkestra BZK „Preporod“ iz Zenice“ sa voditeljem Halidom Kobićem i vokalnim solistima: Eminom Sinanović, Ifetom Doglod, Murisom Šarićem, Emom Džaferović i sestrama Aminom i Jasminom Bajramović. Gosti večeri su bili banjalučki pjevači sevdalinki Borka Tadić i hor „Safikada“ predvođeni agilnom Atifom Duna. Čini nam se da je zvijezda ove večeri bio mladi gitarista Adnan Bešić koji je zaista, svojim sviranjem Makedonske rapsodije, oduševio prisutnu publiku. Program je veoma nadahnuto i profesionalno vodio Mirza Husetić.

U holu svečane dvorane postavljena je izložba slika Likovne kolonije iz Zenice. Goste iz Zenice pozdravio je, i zahvalio im se na podršci Vezanom mostu, koordinator Elvir Mujičić, a u ime BKZ Preporod pred-

Prepuna sala na završnoj večeri

Lutkarska skupina Roda

Mirza Husetić, Sanjin Kodrić, Anna Sofić i Elvir Mujčić

Moderatori omaža: Velid Maglajlić, Slobodan Marić i Milan Stanivuković

Borka Tadić je dobila gromke aplauze

Virtouz na gitari: Adnan Bešić

sjednica Anna Sofić se zahvalila na pozivu i saradnji. Prepunoj sali obratio se i predsjednik BZK "Preporod" BiH, prof. dr. Sanjin Kodrić i biračima riječima govorio o svojoj organizaciji.

Vezenog mosta ne bi bilo da nema izuzetno sposobnih volontera iz Međunarodnog centra za izgradnju povjerenja i njihovom organizacionom odboru, Savezu Banjalučana, sponzorima i svima koji su svojim doprinosom pomogli održavanje ove, veoma zahtjevne, kulturno-sportske manifestacije. Posebno ističemo zahvalnost Muhamedu Kulenoviću, dugogodišnjem predsjedniku ovog udruženja, predsjedniku organizacionog odbora Slobodanu Mariću, članovima GO Hazimu Maglajliću, Zlatanu Guniću, Elviru Mujčiću, Rasimu Dizdareviću i Mesudu Mulaomeroviću koji su svojim nesebičnim radom značajno doprinijeli održavanju ovogodišnjeg „Vezenog mosta“ .

(Izveštaj Redakcije)

Turnir u Novoseliji

Piše: Dinko OSMANČEVIĆ

Foto: Mišo Vidović

Vrbas, dajak i "Banjalučka lasta" – na poštanskoj marci; Mač u vrbaskoj sedri; Čudesni dajakčija Andrej Zamola; Ko to zamućuje banjalučki smaragd?

Svake godine, u drugoj polovini jula i početkom avgusta, održava se najstarija manifestacija u Banjaluci, koja danas nosi naziv "Ljeto na Vrbasu". Pokretač manifestacije bio je Klub akademičara Banjaluke (KAB), sada već daleke 1953. godine, kada se na svojoj premijeri zvala "Karneval na Vrbasu". Krajem sedamdesetih godina prošlog vijeka, "Karneval na Vrbasu" je preimenovan u "Susrete na Vrbasu", da bi se od 1995. održavala kao "Ljeto na Vrbasu".

Ovogodišnje, šezdeset i šesto "Ljeto na Vrbasu", čiji je organizator Turistička organizacija grada Banjaluke, počelo je nekoliko

dana po završetku našeg "Vezenog mosta", 21. jula. Najprije su ronionci banjalučkog ronilačkog i spasilačkog kluba "Buk" demonstrirali svoje vještine, zatim su očistili, odnosno pregledali dno Vrbasa na mjestu gdje se sedamnaest hrabrih mladića takmičilo u skokovima. (Ovih dana su ronionci ovog kluba, na dnu Vrbasa, pronašli mač u kamenu, tačnije sedri. Naravno, teško da je do naših krajeva stigao kralj Artur, ali o ovom pronalasku više ćemo nekom drugom prilikom, kada mač zajedno sa sedrom bude izvučen na površinu.)

RIJEKA KAO POZORNICA

Što se samih skokova tiče, oni su počeli odmah po izgradnji Gradskog mosta, 1936, ali se takozvana Banjalučka ili Vrbaska lasta, specifična izvedba skoka sa dvanaest metara visine, isprofilisala upravo pedesetih godina prošlog vijeka, u vrijeme početaka "Karnevala na Vrbasu". Ovogodišnji pobjednik Banjalučke laste, u konkurenciji sedamnaest mladića, Đorđe Gajić, donio je pehar i ček na 700 maraka.

Narednih dana su održane brojne kulturno-sportske manifestacije, ali bih ja izdvojio jedan koncert, koji se nije odvijao u sklopu "Ljeta na Vrbasu", ali je održan tih dana. Tako se podesilo da je na Kastelu, 24. jula, svoj koncert održala "dama sevdaha" Amira Medunjanin. Svojim glasom i izvedbom oduševila je prisutne. Njen glas treperio je Kastelom i iznad Vrbasa i vratio nas u neka prošla, mnogo ljepša vremena.

Na Abaciji su, u sklopu "Ljeta na Vrbasu", održana takmičenja u fudbalu, basketu i odbojci na pijesku, kotlićijada, kao i proglašenje najljepšeg dajak čamca. Na platou ispred Kastela upriličen je bioskop (kino) na otvorenom (Taksi bluz), a za ljubitelje plesa organizovan je Ples pod zvijezdama, na Zeleni.

Jedan od najatraktivnijih sadržaja bio je zip-lajn, kod Gradskog mosta, spust na užetu, koji je bio dostupan svim Banjalučanima i turistima. Jednima je zip-lajn izuzetna zabava, ali drugima, veoma korisna za oslobađanje od straha od visine.

Manifestaciju su zatvorile uvijek atraktivne trke dajak čamaca. Dajak čamac je specifičnost našeg grada. Čini se, nedovoljno iskorištena atrakcija. Radi se o čamcu ne kraćem od sedam metara, koji se pokreće pomoću dugačke motke (dajak). Održane su utrke u tri kategorije. U konkurenciji juniora, ove godine, najbolji je bio Andrej Vranješ. Među seniorima prvi kroz cilj je prošao Zlatko Kivac. U glavnoj tri dajak čamaca, prvo mjesto, rekao bih po navici, sada već dvadesettreći put, zauzeo je Andrej Zamolo, drugi kroz cilj je prošao Dragan Babić, a treće mjesto dosegao je Đorđe Trninić.

Napomenimo i to, da je u povodu ovogodišnjeg "Ljeta na Vrbasu" puštena i prigodna poštanska markica sa motivima skokova - banjalučke laste, dajaka i Vrbasa.

Na kraju bi trebalo još nešto htio napomenuti. Banjaluka i Vrbas neraskidivo su vezani. Ali kako god Banjaluku nakazi prekomjerna i nekontrolisana gradnja, koja grubo oštećuje gradsko zelenilo, parkove, sve ono po čemu je ovaj grad oduvijek bio poznat, tako je i Vrbas sve onečišćeniji, a njegove obale, posebno u gradskoj zoni, sve pustije. Danas, kada industrija u slivu rijeke Vrbas uglavnom ne radi, voda ne da nije čistija, već je i mnogo prljavija nego nekada. Glavni izvor zagađenja Vrbasa su kanalizacione vode, koje se direktno sprovode u rijeku i ugrožavaju zdravlje eventualnih kupaca, ali i šire smrad uz obalu. Da bi manifestacija "Ljeto na Vrbasu" i dalje trajala i okupljala građane i turiste na obalama smaragdnozelenog Vrbasa, potrebno je i znatno podizanje ekološke svijesti građana. Prije svega, predanim radom sa mladima, ali i oštrim kaznama za ne-savjesne pojedince i preduzeća.

ANTIFAŠISTI - NAPRIJED,
FAŠISTI - STOJ!

NIJE MU MJESTO...

Tekst i ilustracije:
REUF JAKUPOVIĆ
ecko@graposi.se

Danima prije obilježavanja 80. godišnjice početka napada hitlerovske soldateske na Poljsku tj. početka Drugog svjetskog rata (1. septembar 1939. godine), ovaj događaj bio je u centru pažnje u srbijanskim medijima, u kojima je dominiralo pitanje: zašto poziv iz Poljske nije upućen i predsjedniku Srbije Aleksandru Vučiću? Dajući pregršt kojekakvih pa čak i nesuvislih odgovora na ovo pitanje, mediji su prenebregnuli neke činjenice, od kojih su dvije kristalno jasne, ako čovjek ne želi da zažmiri na oba oka.

Frank-Walter Steinmeier:

„Odajem počast žrtvama napada na Wielun. Odajem počast poljskim žrtvama njemačke tiranije i molim za oprostaj“.

Nepotrebna hajka srbijanskih medija
Vučić s antifašizmom nema dodirne tačke
Gest predsjednika Njemačke u centru pažnje

Prva, da se radi o pozivu upućenom čelnicima država koje su, kako domaćini rekoše, članice bar jedne od tri asocijacije: EU, NATO i Istočno partnerstvo. A Srbija to, na njenu žalost, nije.

Druga, sve da to Srbija i jeste, da li bi bilo u redu da se u Poljskoj s mnogim istinskim antifašistima nađe neko ko to nije odnosno neko ko je mnogo bliže fašizmu nego antifašizmu? Dakle, da li je ovdje mjesto predsjedniku Srbije, a posebno ako je on Aleksandar Vučić? Odgovor je posve logičan - nije.

Nije mu mjesto, jer Vučić je još devedesetih godina prošlog stoljeća bio na agresorskoj strani rata u bivšoj Jugoslaviji. Prisjetimo se da je bio član Srske radikalne stranke, čiji su zloglasni Beli orlovi počinili velike zločine u Bosni Hercegovini. Prisjetimo se takođe njegove "posjete" opkoljenom Sarajevu, u društvu četničkog vojvode Vojislava Šešelja, a prisjetimo se i njegove izjave o "stotinu Muslimana za jednog Srbina".

Nije mu mjesto, jer u njegovoj (skoro u bukvalnom smislu riječi) Srbiji se ne priznaje fašistički genocid nad "drugim i drugačijim" tj. Bošnjacima u Srebrenici, mada je kvalifikaciju genocida utvrdio Međunarodni sud u Hagu, a prihvatio i Evropski parlament.

Nije mu mjesto, jer se pred njegovim očima (da ne kažem, uz njegov blagoslov) javno slave i veličaju Karadžić i Mladić, dvojica ratnih zločinaca, koje je Međunarodni sud u Hagu osudio na doživotnu robiju.

Nije mu mjesto, jer su partizani, antifašisti stavljeni u isti koš s četnicima, fašističkim kolaboracionistima, koji čak imaju i svoju Spomenicu 1941. godine, a koja im se dodijeljuje, između ostalog, i za "farbanje" Drine u crveno krvlju nedužnih "drugih i drugačijih" u Drugom svjetskom ratu.

Nije mu mjesto, jer u Srbiji su sudskim putem i formalno rehabilitovani prvi među četnicima, đeneral Draža Mihailović i desna mu ruka Nikola Kalabić.

Nije mu mjesto jer poslanik u Skupštini Srbije može biti i ratni zločinac. Sada je to Vojislav Šešelj, osnivač pomenutih Belih orlova, koje po njemu nazivaju i Šešeljevcima.

Nije mu mjesto, jer u Srbiji se praznično ne proslavlja ni Dan borca, 4. juli 1941. godine pa čak ni 7. juli 1941. godine, Dan ustanka naroda Srbije.

Nije mu mjestu, jer i Dan pobjede protiv fašizma, dakle 9. maj 1945. godine nije državni praznik u Srbiju. A to je praznik u nebrojeno mnogo zemalja u kojima se istinski njeguju tradicije antifašističke borbe i čiji će lideri biti u Poljskoj. Neoprostivo je da, prvenstveno nebrigom vlasti, što će reći Aleksandra Vučića, u Srbiji polagano u zapečak pada i veliki obol koji je narod ove zemlje dao u borbi za slom fašizma.

Dakle, predsjedniku Srbije nije bilo mjesto u Poljskoj nego pored televizora, na kojem je mogao pratiti prenos obilježavanja 80. godišnjice početka Drugog svjetskog rata - ako ga je to uopšte zanimalo.

Nije na odmet pomenuti još jednog lidera s naših prostora koji je, na žalost antifašista, bio u Poljskoj. To je predsjednica Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović. I ona je, slično Vučiću, podaleko od antifašizma pa joj u Poljskoj nije bilo mjesta, ali ju je ovdje „dovelo“ članstvo Hrvatske u sve tri asocijacije pomenute na početku ovog teksta.

Srbijanski mediji su se pitali i kako to da će se u Poljskoj naći i Angela Merkel, jer ona je, pobogu, kancelarka Njemačke, koja je i započela Drugi svjetski rat. Licemjerno od strane medija. Angela Merkel je osvjedočeni antifašista, a sadašnja Njemačka može biti i ovakva i onakva, ali ona danas s fašizmom nema nikakve dodirne tačke. Uostalom, danas tamo nema kukastog krsta, za razliku od Srbije, gdje je četnička kokarda vrlo tražena i profitabilna roba.

A Njemačka je, kako to i dolikuje današnjoj Njemačkoj i njenim liderima, opet „osvjetlala obraz“. Njen predsjednik Frank-Walter Steinmeier je u govoru koji je održao u Wielunu, prvom gradu kojeg su njegovi sunarodnici bombardovali u ranu zoru 1. septembra 1939. godine, rekao: „Odajem počast žrtvama napada na Wielun. Odajem počast poljskim žrtvama njemačke tiranije i molim za oprostaj“. A prilikom polaganja vijenca na spomen-obilježje, Steinmeier je kleknuo na koljena. Podsjetio je tim gestom na svog slavnog sunarodnika, kancelara Willyja Brandta, koji je 1970. godine pred spomenikom žrtvama ustanka u Varšavskom getu takođe bio na koljenima, moleći tim gestom za oprostaj.

Eh, puste li želje: da se i na ovim našim prostorima nađe neki „naš“ Willy Brandt ili neki „naš“ Frank-Walter Steinmeier - pa da klekne na koljena i zamoli za oprost. Nadati se da će se naći. Nada umire posljednja, zar ne.

Poruke Srebrenice

DEMOKRATIJA NA DJELU

Bosnia and Herzegovina UK Network

Na području Mančestera djeluje više od hiljadu volonterskih organizacija, ali samo njih 35 može se ponositi ovogodišnjom Kraljičinom nagradom/ Queen's Award. Među njima je i organizacija Remembering Srebrenica kojoj je u srijedu 28. avgusta 2019. godine uručena Kraljičina nagrada za borbu protiv mržnje za područje Mančestera i okolinu/ Sjeverozapad u Velikoj Britaniji. Radi se o prestižnoj nagradi s obzirom da je to to najviše priznanje volonterskim organizacijama. Nagrade se dodjeljuju od 2002. godine u znak proslave Zlatnog jubileja Kraljice, a pobjednici se proglašavaju 2. juna svake godine - na godišnjici kraljičine krunidbe.

Ovom nagradom priznaje se dosadašnji rad i napor svih članova odbora North West u borbi protiv mržnje, netolerancije i okupljanja zajednica kako bi pomogli stvaranju jačih, sigurnijih i kohezivnijih zajednica.

Svaka organizacija, od 35 nagrađenih, imala je pravo izabrati samo deset osoba koje će prisustvovati ceremoniji, a onda se između njih birao samo jedan član koji će primiti svečano priznanje sa svojim predsjednikom grupe. Od 23 člana u timu "Remembering Srebrenica", ljudi različitih visokih funkcija i predstavnika zajednica, iz reda doktora, policije, fakulteta, gradonačelnika, religija i drugih zaslužnih aktivista, izabrana je Sadija Muminović, Bosanka koja zastupa Bosanskohercegovačku dopunsku školu u Mančesteru i kojoj je pripala čast da s predstavnicom Elinor Chohan primi tako veličanstveno priznanje koje se može dobiti u Velikoj Britaniji.

Na ovoj svečanosti zabilježili smo i riječi predsjednice odbora North West, MBA DL gospođe Elinor Chohan:

Kraljičina nagrada koja se dodjeljuje za borbu protiv mržnje i netolerancije ove godine pripala je organizaciji Remembering Srebrenica

„Nevjerovatna je čast raditi s tako izvanrednim i posvećenim volonterima koji promovišu jače, otpornije društvo koje koristi lekcije i pouke o srebreničkom genocidu, da se bore protiv svih oblika mržnje i netrpeljivosti.“

Elinor Chohan, MBE DL predsjedava Nort West odborom od 2015. godine. U decembru 2013. godine prvi put je posjetila Bosnu i Hercegovinu s udruženjem Remembering Srebrenica, što ju je nadahnulo da koristi lekcije iz najgoreg zločina koji se desio na evropskom tlu, kako bi se doprinijelo stvaranju otpornijih i povezanih zajednica u Manchesteru i sjevero-zapadnom dijelu Engleske. Elinor je zajedno s članovima odbora i zajednice North West bila uključena u

brojne spomen-aktivnosti koje se svake godine održavaju u julu na godišnjicu genocida u Srebrenici, kako bi se odala počast svima onima koji su ubijeni samo zbog svog muslimanskog identiteta. Glavni regionalni Dan sjećanja na Srebrenicu održava se svake godine u Mančester katedrali.

Nagrada borcima protiv mržnje bila je povod da se oglasi i osnivač - predsjednik organizacije "Remembering Srebrenica" dr. Waqar Azmi OBE:

„Tako sam zadovoljan što je prepoznat rad Remembering Srebrenica North West odbora sa tako prestižnom nagradom. Čestitke našem odboru North West i njegovom predsjedavajućem Elinor Chohan. Veliki je ponos što naša mreža od 1.200 volontera u zajednici pomaže graditi jače i kohezivnije zajednice u Velikoj Britaniji. Realizacija i uticaj naše vizije ne bi bilo moguće bez njihovog narpornog rada i zalaganja."

Zabilježili smo i riječi zadovoljstva predsjedavajućega Nezavisnog odbora Kraljičine nagrada za volonterske službe, sir Martyn Lewisa:

„Rekordni broj nominacija za ovogodišnje Kraljičine nagrade dokazuje da volontiranje na lokalnom nivou i dalje napreduje. Ove godine je izuzetno zadovoljstvo čestitati pobjednicima, njih 281, svi s jakom reputacijom za uspješno rješavanje širokog spektra problema u njihovim zajednicama. Oni su snažni primjeri stvarne demokracije na djelu."

Ceremonija dodjele nagrada održala se u The Monastery, Gorton Lane, Manchester, a prisustvovali su: Armaan Chohan, Atifa Shah, Farah Anwar-Bawany, Naem Ul-Hassan, Sadija Muminović, Steven Baker, Umer Kan, Yasmin Dar i Yusuf Tai.

Dobitnici zaslužene nagrade

Veliko priznanje za Sadiju Muminović (lijevo)

**Nijemi svjedok patnji
kroz koje su prolazili
srebrenički mučenici**

Foto: Mirsad Filipović

Erminovo pismo

U TIHOJ DOLINI NIŠANA

Piše: Edin OSMANČEVIĆ

Erminovo Pismo iz Srebrenice!

„Draga rodice Amra!

Ovo pismo šaljem posebno za tebe. Pa kako si ti, radiš li, kako si se uklopila u sredinu? Znaš li što za Edu? Vjerujem da te interesuje kako mi živimo. Bilo je ovdje puno teških momenata i gladi. Ponekad sam bio toliko iznemogao da nisam mogao ni pantalone skinuti. I da ne bijaše padobrana ko zna što bi bilo. Bijelo brašno nismo vidjeli više od godinu dana, jela se zob i što sve ne. Ne mogu ti opisati, koji je to doživljaj kad čekaš noći da iz neba dođe hrana. Paketić padne pored tebe ili na glavu. Jednom sam uhvatio njemački paket, u njemu ima osam gotovih jela, keksova čokolada, kafe, šećera, šibica. U američkim paketićima ima dobrih kolača, čokolada, sokova. Jednom sam uhvatio džak mlijeka u prahu a Ismet džak keksova. Imaš li priliku da gledaš Srebrenicu na televiziji? Kada je bila najveća glad ja sam sanjao tvoju prodavnicu i miris raznoraznih poslastica. Živimo na

starinski način, struje nemamo, liježemo dosta rano, krećemo se samo po ulicama ali smo se već privikli na takav život. Sada samo dobro, jedino je Ermina imala nekih pogoršanja, jer je pod uticajem lijeka skočila sa trećeg sprata i jedva ostala živa. Što će biti dalje ne mogu ti reći, rat još uvijek traje pa su sve karte u igri. Nadam se da ćemo se nekad vidjeti!

Ermin Hasanović“

U ruci mi je požutjelo pismo od 9. februara 1994. godine ili bolje rečeno parče papira Crvenog krsta, tada jedine veze između UN zaštićene enklave Srebrenica i svijeta. Pošiljalac Ermin Hasanović, golobradi mladić od nekih 22 godine iz sela Voljevica nedaleko od Bratunca. Pismo je nijemi svjedok dijela svih onih patnji kroz koje su srebrenički mučenici prolazili. Mezar Ermina Hasanovića leži danas 25 godina kasnije u dolini nišana u Potočarima. U dolini nedosanjenih snova i savršenog spoja tišine, blagog daška vjetra i česminog klockota vode. Tijelo je pronađeno zajedno sa ocem Ismetom u istoj grupnoj grobnici 2009. godine u Novoj Kasabi. Puno je Hasanovića na toj parceli. Nisam Ermina stigao sresti za života. Njegova pisma iz opkoljene Srebrenice, nekog unaprijed osuđenog na smrt, pomogla su mi da bolje spoznam njegovu sanjalačku dušu i mladalačku nadu u život u slobodi. Opet smo na putu ka Srebrenici. Radujemo se ponovnom susretu sa Erminom i drugim šehidima u tihoj dolini nišana. Nijemi i prkosni pružaju polomljene ruke ka nebu jer tamo nema granica i obruča, tamo njihove duše nalaze svoj vječni smiraj. Opet ćemo zagrliti Erminov bijeli nišan, pustiti suzu i proučiti Fatihu njemu, njegovom ocu i svim drugim patenicima.

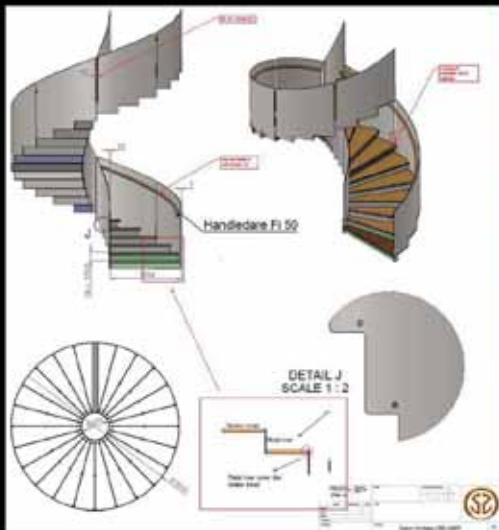
Naš ponovni susret je dokaz da nas rat nikad nije rastavio.

Sann Smide AB

Koksgatan 11-15 · 211 24 Malmö
040 29 21 80 · www.sannsmide.ab

byggnadssmide · industrismide · reparationer · underhåll

FRÅN RITNING TILL FÄRDIG PRODUKT

Reklam - från idé till realisation

- fönster- och bildekorer
- plast- och plåtskyltar
- 4-färgs bilder
- ljusskyltar
- textiltryck
- småtrycksaker
- logotyper på beställning m.m.

Olofsborgsgatan 1
213 61 Malmö
tel 040 92 57 45
mob 0704 33 15 94
www.graposi.se
ecko@graposi.se

UK National Srebrenica Memorial Day: Moramo vjerovati u budućnost i optimizam i učiti iz ovih ružnih lekcija iz prošlosti. Ne smijemo dozvoliti da zaborav pobijedi!

Majke Srebrenice, Fadila Efendić i Ramiza Gurdić, preživjeli svjedok iz Prijedora Sudbin Musić i potpredsjednik Republike Srpske

Jedna londonska noć sjećanja

Negdje na kraju tunela postoji sunce...

Semira Jakupović/Bosnia UK Network

Juljska, topla noć u Londonu. Na ulicama grada ljudi šetaju, prepuštajući se čarima ljeta, kao svugdje u svijetu. Turisti pokušavaju okom kamere zabilježiti arhitektonska čuda Londona, posebno Guildhall i The Shard, zgradu sa čijih se mnogobrojnih spratova pruža lijep pogled na ovu evropsku metropolu.

Nama, Bosancima i Hercegovcima, Guildhall je toliko blizak. Već nekoliko godina su zidine ovog prekrasnog zdanja iz 15. vijeka, koje plijeni poglede i svojim eksterijerom i interijerom pružale utjehu.

Guildhall ima prelijepu galeriju slika i skulptura koje oduzimaju dah. Večeras je Guildhall, kao toliko puta prije, pružio utjehu napaćenim dušama, pa i meni. I dok hodam i sređujem utiske, još se borim sa suzama koje su se gomilale već više od dvadeset godina, kao

i mnogi od nas koji su preživjeli rat u BiH. U Guildhall-u je završena nacionalna komemoracija u znak sjećanja na Srebrenicu (UK National Srebrenica Memorial Day). Nacionalne komemoracije u Velikoj Britaniji se održavaju od 2014. godine zaredom. Već šestu godinu i mi, koji živimo na ovoj ostrvskoj zemlji, imamo priliku da i na ovaj način odamo počast žrtvama genocida kako u Srebrenici, tako i u cijeloj BiH, i to mi čini izuzetno ponosnom. Uz pomoć organizacije "Remembering Srebrenica", na čijem se čelu nalazi Dr Waqar Azmi OBE, i uz podršku ključnih osoba iz engleske vlade, mnoge žrtve su imale priliku da ispričaju svoje ratne priče svijetu. I ne samo to. Uz pomoć ove humanitarne organizacije, 6.200 puta oživljena su sjećanja u VB, s 211.000 uključenih u projekat koji ima za cilj podizanje svijesti o genocidu, borba protiv mržnje, stvaranju mostova prijateljstva i premošćivanje razlika među etničkim skupinama. Više od 90.000 mladih je saznalo o Srebrenici i o posljedicama mržnje, s aktivnim sudjelovanjem 1.200 šampiona iz različitih komuna. O ovom događaju će pisati mnogi mediji, a ono što želim je da samo prenesem svoje utiske i podijelim ih sa čitaocima na ovaj najtužniji dan. I sada, kada je sve završeno, i nakon skoro četvrt vijeka, pitam se kako

je to moguće. Večeras smo slušali priče o stvarnim životnim traumama koje su se dogodile na kraju 20. vijeka u srcu Europe.

Ispovijesti preživjelih

Čini se nezamislivim, ali se desilo da gospođe Fadila Efendić i Ramiza Gurdić, majke Srebrenice, izgube sinove, muževe, mnogobrojnu rodbinu, da tragaju za njihovim kostima, da ih zakopaju u Potočarima i da nakon toliko preživljene boli smognu snage da se ponovo vrate i žive u Potočarima. I ne samo to, već i da nastave živjeti, boreći se za istinu i pravdu. Možete li zamisliti da neko otvori prodavnicu suvenira i radi u Potočarima, da svakoga dana gleda na hiljade bijelih nišana među kojima su članovi porodice?! Čini se nezamislivim, ali se desilo da gospodin Ramiz Salkić preživi dva logora, Bratunac i Pale, da izgubi dva brata i oca, i da smogne snage i zauzme najznačajnije mjesto u političkom vrhu BiH, nastavljajući borbu za svoje sunarodnjake?!

Možete li zamisliti da Sudbin Musić, iz općine Prijedor, preživi golgotu u kojoj je samo u jednom danu u selima Zecovi i Čarakovo ubijeno više od pet stotina duša!? Možete li zamisliti jednog mladića sa osamnaest godina, kako umjesto da izlazi u grad s djevojkama, ide u logor Trnopolje, preživljava mučenja, prolazi svoj ratni put od Travnika, Slovačke, Njemačke i ponovo se vraća u svoje rodno mjesto, gdje nastavlja svoju humanitarnu borbu kao miroljubivi aktivista.

Možete li zamisliti da na kraju 20. vijeka u Europi ljudi budu obilježeni bijelim trakama?! I večeras smo ih nosili zajedno sa srebreničkim cvijetom, u znak podrške Prijedoru koji je drugi grad po broju žrtava u BiH. Grad poznat po logorima Trnopolje, Keraterm i Omarska, grad koji rame uz rame po bolu ide sa Srebrenicom. Srebrenica ima svoj 11. juli, a Prijedor 20. Juli. To su dani kolektivnih dženaza, koje traju već godinama, kad ljudi ukopavaju svoje najmilije nakon dugogodišnjeg traganja, gdje se nikada sve kosti ne mogu pronaći, gdje se nada gubi za mnoge majke koje umiru znajući da nisu doživjele taj posljednji smiraj duša. Da im se ispuni samo jedna želja, da prouče Fatihu na mezaru svojih najdražih.

Veliko hvala Velikoj Britaniji

Veliko hvala svima iz VB koji su učestvovali u večerašnjem programu. To su: gospodin Oliver Kamn, pisac i kolumnist poznatog časopisa The Times, Dr Waqar Azmi OBE, Rt Hon James Brokenshire MP i Lord Borune of Aberwyth koji je između ostalog prisustvovao i otvaranju Bosanske kuće u novembru 2018. godine. Veliko hvala i za prikazivanje dokumentarnih filmova o gradnji mostova prijateljstva, premošćivanja razlika i suzbijanja mržnje. Veliko hvala svim volon-

Dr. Waqar Azmij OBE, osnivač i predsjednik organizacije Remembering Srebrenica

terima i poznatim i nepoznatim na nesebičnom trudu i vremenu.

Veoma mi je drago što su se gosti iz BiH, u svojim obraćanjima, posebno prisjetili i osoba kao što su gospodin Paddy Ashdown, britanski političar i bivši visoki predstavnik međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini koji je slovio za visokog predstavnika koji je najviše koristio Bonske ovlasti. Paddy je preminuo prošle godine, a bio je veliki prijatelj naše zemlje. Takođe su odali poštovanje i prema gospodinu Ed Vullamy, britanskom novinaru i izvještaju Guardian i Observera, gospođi Penny Marshall i drugima koji su bili u grupi novinara koji su u avgustu 1992. godine svjetskoj javnosti otkrili postojanje prijedorskih logora smrti Omarska, Keraterm i Trnopolje.

Svjetlost na kraju tunela. Negdje na kraju tunela postoji sunce za čije se zrake moramo čvrsto držati. Moramo vjerovati u budućnost i optimizam i iz ovih ružnih lekcija iz prošlosti učiti. Ne smijemo dozvoliti da zaborav pobijedi. Moramo biti jači, pričati o zlu koje nam se desilo, ali u isto vrijeme pokušavati izgraditi toleranciju i poštovanje sa svim ljudima dobre volje. Mladi poput Amre, Vahide, Amine, i mnogobrojnih volontera iz Remembering Srebrenica koje srećem na komemoracijama, to obećavaju. Boriti se za bolje mjesto pod suncem je naša dužnost. Ne zaboraviti žrtve naša je dužnost. Ne zaboraviti korijene je naša dužnost. Učiti, čitati, proučavati, to nam naša vjera nalaže. Promovirati BiH u najboljem svjetlu, ne samo kroz politiku, nego i kroz obrazovanje, humanitarne organizacije, književnost, sport, muziku i svakodnevni život, naša je dužnost. Upravo su to kroz muziku uradili Aida Čorbadžić, operna pjevačica, i Elvir Solak, umjetnici iz Narodnog pozorišta iz Sarajeva. Svjetski, a naše. Za ponos svima.

Mnogo toga smo rekli, a još mnogo toga je ostalo nedorečeno, neispričano. Svako od nas ima svoju ratnu priču, a Srebrenica će ostati poznata svijetu po svojoj. **DA SE VIŠE NIKADA I NIKOME NE PONOVI SREBRENICA!**

Teret kontinuiteta žrtava genocida u Prijedoru

ALMASINA TUGA

"Sve se to meni dešava i sad.."

Priču prenio: Behzad Ćirkin

Almasa je imala tri godine kada su joj velikosrpski fašisti ubili oca. Svog rahmetli babe se ne sjeća, ne sjeća se njegovog lika, u sebi nosi teško emotivno breme svih dešavanja u njenom rodnom Kozarcu iz devedesetdruge godine. Razmišljao sam da uobličim ovu priču sopstvenim kazivanjem o Almasinoj sudbini. Almasa mi se obratila s molbom kojom traži intervenciju i podršku u dostojanstvenom ispraćaju posmrtnih ostataka njenog oca, zajedno s ostalim žrtvama genocida u Prijedoru čiji su ostaci smješteni, radi identifikacije, u hali Šejkovača u Sanskom Mostu. Ove godine kolektivna dženaza nevinim prijedorskim žrtvama planirana je u subotu, 20. jula na stadionu Hambarine u Prijedoru. Almasa kazuje kako je otprilike 25 porodica iz Prijedora i iz Kozarca još uvijek u neizvjesnosti da li će svojim najmilijima napokon moći klanjati dženazu ove godine. Vrijeme iza nas, vrijeme iza krvave potkozarske tragedije, sa svim godinama iza nas, čini to da je tim ljudima svaki dan do ukopa ostataka njihovih najmilijih najmanje kao jedna godina, a svaki sat se mjeri kosmičkom količinom boli koja je potiskivana saburom, strpljenjem, svih ovih godina.

Zašto se baš meni obratila Almasa? Njeno trunjenje duše traje haman kao i čitav njen život, a sada kada očekuje unutrašnju katarzu, lomljenje okova toliko godišnjih neizvjesnosti, čekala je skrušeno zajedno s ostalim porodicama da joj dođe ovlašteno lice iz Sarajeva kako bi se obavila procedura identifikacije. Ovlašteno lice iz Sarajeva, sudija Olivera Đurić, nije se pojavila u Šejkovači toga dana što je izazvalo uznemirenost svih porodica koje su je čekale.

Almasino prvo obraćanje

„Poštovani gospodine, pišem Vam iz razloga što je u subotu 20. 07. 2019. godine planirana kolektivna dženaza na stadionu Hambarine u Prijedoru. Oko 25 porodica iz Kozarca i Prijedora je još uvijek u neizvjesnosti da li će svojim najmilijima napokon moći klanjati dženazu ove godine, mada su dosad sve isplanirali. Sudinica, koja bi iz Sarajeva trebala doći na identifikaciju žrtava u Šejkovaču kod Sanskog Mosta, danas se tu nije pojavila. Porodice žrtava su je čekale skoro cijeli dan. Proces bez nje ne može da se nastavi, a do dženaze su još samo dvije sedmice. Ovo je svim porodicama dodatni šok. Interesuje me da li ste Vi upoznati sa tim slučajem ili da li bi ga mogli nekako javno razglasiti, jer ovo je zastrašujuće. To je igra s emocijama porodica i ismijavanje svih žrtava rata. Obraćam se Vama, jer iskreno ne znam kome bi se više obratila. Sistem nam očigledno vode ljudi koji su suodgovorni za ratna dešavanja u Bosni i Hercegovini. Nadležni sudija odmara u debeloj sarajevskoj hladovini sa jako visokom platom od države Bosne i Hercegovine i ovako se sramno odnosi prema nevinim žrtvama rata i njihovim porodicama.

Pozdrav, Almasa“

Bio sam užasnut ovim obraćanjem ondašnjeg djeteta od tri godine, današnje tridesetogodišnje ponosne i prkosne Bosanke koja smjelo i otvoreno traži dostojanstvo za svoga rahmetli oca, za sebe i za sve porodice i žrtve prijedorskog genocida iz devedesetdruge godine. Javio sam se s obećanjem da ću učiniti sve što je u mojoj moći, a s tvrdnjom da je sve to jako malo u odnosu na moralnu i ljudsku obavezu svih nas koji saosjećamo s njom i njenom boli, koji smo ponosni zbog njenog dostojanstva i njenog prkosa. Almasa mi se izvinjavala zbog njenih grešaka u pisanju, jer nije išla u „naše škole“, imala je svega tri godine kada se zaratilo, a nakon toga su izbjegli u inostranstvo.

ALMASINA PRIČA

Ja se mnogih stvari ne sjećam, jer sam bila jako mala. Zapravo mislim da imam selektivno sjećanje. Sjećam se nekih trenutaka rata. Bježanja, vojnika, al' najviše se sjećam straha. Straha zbog kojeg mi srce i danas počne ubrzano lupati kada neko spomene rat. Sjećam se da sam se još dugo bojala svega i svačega što bar malo naliči na vojnika, bilo čega što nosi bilo kakvu vojnu uniformu. Mi smo u maju devedesetidruge morali izaći iz naše porodične kuće u Kozarcu. Tada babo nije bio tu, krio se u šumi kao i mnogi drugi odrasli muškarci. Odveli su nas u logor u Trnopolje gdje smo bili oko mjesec dana. Tamo sam vidjela oca posljednji put.

Mama mi je pričala da je tada nosio sat na ruci kojeg je sebi bio kupio nešto prije rata. Htio ga je dati meni. Mama mu je sat vratila, jer joj to nije bilo logično, šta će meni sat, nek ga ima on, sat je ionako muški, a mi ćemo svi biti živi i vratiti se svojoj kući. Nije bilo tako. Situacija sa satom je bio moj posljednji susret s mojim rahmetli babom. Kamo sreće da danas imam bar onaj sat.

Iz logora su nas jednog dana natrpali ko stoku na vozove. Toga se sjećam. To su bili teretni vozovi. Sve je bilo mračno, a svjetlost je jedva pomalo ponekad prozirala kroz male šupljine u limenoj konstrukciji vagona. Tako smo nagurani stigli u Malu Brijesnicu kod Gračanice i boravili kod neke familije koje se danas ne sjećam. Ne sjećam se ni toga kako smo kasnije završili u Zagrebu odakle smo otišli dalje u Evropu. Danas bih jako voljela da se javno objavi ovaj čudan osjećaj, osjećaj kako tragaš za svojim najmilijima čitav život, al' uzalud. Naučiš živjeti s tim da njih jednostavno nema, a na dnu srca uvijek šćućurena mala nada da su još negdje živi. Jedan mali dio tijela moga rahmetli babe su našli dvijehiljadedvanaeste godine, a veliki dio je pronađen tek sad. Zadnjih mjesec dana! Sve dosad je u meni postojala skrivena nada da on ipak negdje živi i da ću ga možda jednog dana negdje sresti. Sada znam da neću.

Ali...Sada ga bar mogu ukopati kako treba, pa da imam gdje otići i proučiti Fatihu. Ali, eto... Možda ga ne ukopam ni ove godine, jer neko očigledno ne obavlja svoj posao kako bi trebalo i ne dođe na zakazane termine. Situacija sa "nestalim osobama" je posebna i zbog toga što bol za njima nikako ne prestaje. Normalno je da boli kada vam neko umre. Svi oko vas razumiju da ste tužni, razumiju da ste nerovozni i da plačete.

Mene ne razumje niko. Prijatelji, familija, poznanici... Ne znaju kako se ponašati prema meni. Nema ih mnogo koji su mi poslali poruku ili me pozvali i upitali kako se osjećam. Svi smatraju da se to desilo prije 27 godina. Ne razumiju da se meni sve to dešava sad. Niko od njih ne razumije da ja nikad nisam imala pravo sjesti, plakati i nekako žalovati za svojim rahmetli babom, kao što to radimo inače kad nam neko umre. Najgore mi je, eto, što po njima ni sad nemam to pravo, jer svi smatraju da se je sve to davno desilo. To je možda i jedan savjet za sviju koji poznaju nekoga ko će tek sada ukopavati svoje najmilije. Pitajte njih kako su, jer im to sada treba. I razumite našu tugu koja traje sve do sad, najjače sad. Moja okolina se ponaša tako kao da sam, eto, našla neku mrtvu pticu u dvorištu, pa je moram ukopati, jer to tako ide. Ne kontaju oni da su to kosti moga oca i da mene sva duša boli. A oni koji su nam sve to uradili su izgleda dobro znali šta rade. Iako se svoga rahmetli babe ne sjećam, sjeća ga se moja duša, a najteže je kada duša boli. Tako mislim da se osjećaju sva djeca koja su ostala bez roditelja. Jedan dio nas nam čitav život fali.

EPILOG

Sve su Alamsine uspomene, slike, igračke, sva predmetna sjećanja izgorjela zajedno sa njihovom porodičnom kućom maja hiljadudevestotinadevedesetdruge godine u njenom rodnom Kozarcu. Ništa se od toga ne može mjeriti s neispunjenim užasom od praznine duše iz koje nijemo vrišti svaki dan. Poput mnogih drugih koji još i danas tragaju za ostacima svojih najmilijih. Suhoparna administracija bosanskohercegovačke državne nakaradnosti nema mnogo sluha za njihove duše i njihove sudbine. Zakazuju se termini ovim unesrećenim ljudima, pa se onda dodatno poigravaju s njihovim osjećajima, neizbrisivim ponorom za čitav njihov život. Ispostavilo se na kraju da se, navodno, doktor koji je trebao stići s gospođom sudijom razbolio, a ona bez njega nije htjela doći. Kao da nije normalno da se neko razboli, ali još normalnije da se blagovremeno o svemu javi i najnormalnije da se blagovremeno nađe adekvatna zamjena. Danas su porodice nađenih žrtava imale ponovo zakazan termin. Odgovorni nisu došli. U Šejkovači su im uzeli telefonske brojeve i poslali ih kući. Od Šejkovače do njihovih kuća oko 30-ak kilometara. U popodnevnim satima su ih nazvali i pozvali da dođu u Šejkovaču. Bio je neki drugi sudija i neki doktor iz Bihaća. Dženaza će, ipak, biti. Almasa je jedna od mnogih sličnih. Njena priča plijeni nesnošljivom težinom kroz pečat tragedije vremena rata i nje kao djeteta u ratu žigosanog užasom njene porodične tragedije.

Sjećanje na monstruoza zla u Prijedoru: Ploča iz Beograda nudi nadu preživjelim

Piše: Suzana Kadirić

Podigla sam pogled u plavo, sunčano nebo.

Ispred mene su se prostirali prelijepi zeleni brežuljci, a Sana, jedna od najraskošnijih ljepotica ovog kraja, mirno je žuborila ispred mene, zrcajući se i presijavajući se u svojim plavo smaragdnom bojama svjetlosti, koja ju je nježno doticala svojim sunčanim zracima sa neba.

Šuštanje lišća okolnih šuma pretvaralo se u blagu i nježnu muziku koja bi strujala cijelim čovjekovim bićem.

Ti pitomi krajevi, ne postoje nigdje drugdje na svijetu. Nije to pretjerivanje u već poznatoj rečenici: "Takve ljepote nigdje nema."

Jednostavno, obišla sam jako, jako puno drugih zemalja u svijetu i nikad ne sretoh i ne osjetih u srcu tu ljepotu, kao što to bijaše ovdje.

Ljepotu prirode i ljepotu ljudi, preživjelih stravične zločine, koje ljudski mozak ne može zamisliti ni u najmračnijim ćelijama svoga bića.

A zlikovci su mogli.

Ćelije čiji su oni bili nosioci, ostavljali su krvave tragove po bijelim zidovima logora.

Komadići razbijenih lobanja, čija se lica nisu mogla prepoznati od krvi i zdrobljenog ljudskog mesa, komadići mozga, raspadali su se ispod zlikovačkih ruku, u ljetnim mjesecima, leteći na sve strane, ostavljajući iza sebe tragove koji su se na sparini ljepili po podovima logora, dok su noći bez prestanka parali jauci i krici zatočenika njihovih ćelija i njihovog režima.

A žene...o njima se čuti. Ne piše se o njihovim bolima, sistematskim silovanjima, trudnoćama iz kojih su rađana djeca koju sam sretala i s kojom sam

razgovarala svih ovih godina.

Ne piše se o rađanju života u najsurovijim uslovima, kad u stomaku buja život koji je silovanjem nastao i kad se ispod ženinog slomljenog i izmučenog srca čuju prvi otkucaji jednog malog djetetovog srca. Kad od boli i jauka, ne znaš gdje ćeš.

Kad pobiju 102 djece, a ti novo u sebi nosiš.

Mali embrio začet izivljavanjem onih koji se "brane", naoružani do zuba, vonjajući na krv i uvijek u grupi, s noževima i kamama u rukama, dovodeći ženu u to stanje da u njoj, na najgrublji mogući način, posiju sjeme novog života, koji ona

čovjek istovremeno naći svu bol, svu toplinu i svu utjehu koju jedno takvo hrabro biće nosi u sebi.

Nusreta je dobitnik nagrade za ljudska prava HAWAR, koju dodjeljuje istoimena međunarodna organizacija sa sjedištem u Berlinu, a nagrada joj je uručena u zgradi njemačkog Bundestaga, uz prisustvo velikog broja zvaničnika, među kojima je bila i njemačka kancelarka Angela Merkel.

O ženama se čuti.

Šutnjom, napadima i prijetnjama na sve koji im smetaju dokazuju zločinci svoju muškost u podivljajalim, povamipirenim grupama u koje se sklanjaju i dan danas. Takvi su to borci i junaci, branitelji i pomahnitali krvoloci, oni koji u samoći nemaju hrabrosti ostati sami ni sa vlastitom slikom u ogledalu, a kamo li se sami sa sobom susresti u tom odrazu zrcala koji stoji ispred njih.

A zlo ima svoje zakone.

Ono na kraju uvijek uništi one koji su ga pomagali i njime se služili, pa kad sve unište i popale, uopšte nemaju garanciju da će njihov život izgledati bolje. Čak naprotiv. Počinju i sami lagano, ali sigurno da tonu.

Onog momenta kad se zlo počini, ono istovremeno polako, ali sigurno, potpuno nevidljivo i krišom, počinje da uništava one koji su ga počinili.

Takav je zakon prirode i režim ga ne može nikada promjeniti, donoseći nove diskriminirajuće pravilnike, manipulišući istinom i služeći se medijskom mašinerijom.

Svaki put kad se vratim "kući od kuće," kad iz Prijedora krenem u bilo koji drugi grad na svijetu, zaobilazim šume i nacionalne parkove mjesecima.

Rijekama koje teku u nekim drugim gradovima takođe ne prilazim, a vodu inače volim.

I ako pridem kojoj, Sanu i Prijedor ne zaboravljam.

Vode svih rijeka ne mogu isprati krv koja je pitomom Sanom tekla, niti mogu oprati krvave ruke zlikovaca.

Tamošnje ljude nosim sa sobom, uvijek su mi u grudima, sa svom težinom njihovih sudbina i svom lakoćom gostoprimstva koju pružaju čim im dođete u posjetu.

Najviše topline i tuge uvijek doživim upravo tu. Oko Prijedora, u pitomom kraju, gdje je učinjen najgnusniji zločin nad nedužnim stanovništvom. U očima im se smjenjuju sijenke tuge i bola. Sjenke onih kojih više nema.

ne može uništiti i biti kao oni koji su djecu ubijali u kolijevkama. Nisu ih puštali na slobodu sve dok ne bi došle u podmakle trudnoće.

Bilo je to sistematsko silovanje, po prvi put priznato u Den Haagu, zahvaljujući hrabrosti Nusrete Sivac, žene heroine.

U njenim očima boje plavog neba, mogao je

Najviše topline i tuge uvijek doživim upravo tu. Oko Prijedora, u pitomom kraju, gdje je učinjen najgnusniji zločin nad nedužnim stanovništvom.

U očima im se smjenjuju sijenke tuge i bola. Sjenke onih kojih više nema.

Tek s vremena na vrijeme i meni odluta pogled u daljinu, dok tražim tišinu postojanja...

I shvatim koliko su ljeta mučna tamo, dok neki drugi pakuju kofere i odlaze na godišnje odmоре, more i putuju ka egzotičnim destinacijama.

Ni sama ne znam koliko puta su mi rekli da se manem pisanja o ovome i živim svoje život.

A ja, eto ne mogu, i neću.

Drugi, koji ove ljude ne poznaju, i samo mogu iz daljine naslutiti svu strahotu njihove subine, često mi kažu kako su Prijedorčani čudan narod. Ne poznaju ih, ali vole da sude.

Dovoljno je otići tamo, zagrliti ih i sve će vam biti jasno. Ukoliko ste čovjek i razumijete.

Ukoliko niste, onda vam i nije mjesto tu.

Ipak, uvijek postoje ljudi koji razumiju, a koje ne vidate po socijalnim mrežama.

Oni rade i ne viču okolo.

Oni sopstvenu tišinu podnose bez tračka grižnje savijesti i jasno odvajaju režim od samih sebe, ne prepoznavajući se u zlu nanešenom drugima.

Njihovo razmišljanje i njihovo djelovanje je puno jače od onih koji danas fejsbuče iz stolica, onih koji razmišljaju kolektivnom glavom i stalno konstatuju, napadaju, brane režime, a ne pada im na pamet da porazgovaraju sa ljudima kojih ima i te kako posvuda.

Ima nešto jako tužno i nesretno u toj zjuradosti. Nemoćni se čine, kad ih čovjek jednog po jednog pogleda.

Nemaju nikakvu odgovornost niti prema kome, niti prema nečemu, jer nisu u stanju da je prihvate, već samo traže na koga će tu odgovornost prebaciti u svom vlastitim zatvoru koji su neprimjećujući i sebi podigli.

Slušala sam pažljivo čovjeka koji je pričao ekavski.

U jednom momentu sam mu rekla:

“Znate, ja uopšte ne moram da otkrijem Vaš identitet u ovoj priči.

Mogu da Vas zaštitim, jer jasna mi je situacija u današnjem društvu i ne želim da Vas izlažem nevoljama. Mogu navesti samo Vaše inicijale i ništa drugo. Dovoljna mi je slika spomen-ploče koju ste izradili kako bi se postavila u logoru Omarska, na bijeloj kući.”

Izenadio me je odlučnošću i blagošću u isto vrijeme. Rijetko se danas susreće takva kombinacija:

“Taman posla! Ja se ničega ne bojim i sasvim sam siguran u moju odluku.

Znate, kad bih se krio, onda bi sve ovo što radim bilo potpuno besmisleno i ne bih bio čovjek.

Ako želite možete navesti i moju adresu, kao i sve druge podatke koje želite.”

Dragan Komlenac jeste prvenstveno plemenit i pošten čovjek.

Za one kojima se to čini jako bitno, on je Prijedorčanin srpske nacionalnosti, koji danas živi u Beogradu i koji je spomen-ploču izradio i donio je sa

Mirsad Duratović, Nusreta Sivac, Dragan Komlenac i Suzana Kadirić

grupom prijatelja i poznanika iste nacionalnosti, koji su bili svjedoci događaja u Prijedoru i okolnim mjestima na početku devedesetih godina.

Dragan dalje nastavlja svoju priču:

“Znate, ja sam ateista, odgojen sam tako od samog početka. Bio sam zaposlen i u JNA dok je ona postojala.

Radio sam kao električar na podmornicama i sklapao poznanstva sa ljudima iz celog sveta.

Nikad nisam razmišljao ko je šta po naciji. Jednostavno ili si čovek ili nisi.

Ponekad se zaprepastim koliko malo ljudi u Srbiji zna o svemu što se desilo u BiH, kao i o sudbinama nastradalih.

Jednostavno pročitaju ono što im mediji nude, bez da ikoga od ljudi koji su prošli pakao u toj zemlji išta pitaju ili kontaktiraju ih.

Tu se obično sve završava.

Eto, Vi ste prva koja sa mnom razgovara.

Ni jedan novinar me nije ništa pitao, a vidim da su mnogi danas pisali o tome.

Spomen-ploču sam odneo i uručio predsedniku Regionalnog saveza udruženja regije Banjaluka, Mirsadu Duratoviću.

Pratio sam dugo njegov rad, a odavno sam prijatelj sa bivšim logorašem Kerimom Mešanovićem, koji je u Hagu bio svedok na suđenju Radovanu Karadžiću, kao što sam prijatelj i sa još nekoliko njih koji su u logorima delili istu sudbinu. Ja sve te ljude znam još odavno. Davno pre rata smo se družili. Nisu to zaslužili!

Znam kroz šta su sve prošli.

Mi, znate, koji smo radili na podmornica imamo i udruženje podmorničara oficira, kao i sastanke sa podmorničarima iz celog sveta.

Svaki taj susret koristim da bih im ispričao ono što znam, jer mnogi od njih zaista nemaju nikakvih ili imaju vrlo malo saznanja o logorima i zločinima na području Prijedora.

To je nekako moj zadatak u ovom svetu mržnje i ludila, da im kažem i ispričam ono što znam i bar malo pridonesem i olakšam situaciju bivšim logorašima, njihovim familijama i svim onima koji su izgubili svoje najmilije.”

Dragan je pričao smireno i mogla sam ostati s

njim još satima u razgovoru. Negdje smo se prepoznali.

Kad smo završili razgovor koji je mogao trajati danima, a koji smo bili prinuđeni prekinuti zbog obaveza, razmišljala sam koja institucija je u stvari nadležana za odobrenje ili odbijanje postavljanja spomen-ploča na mjesta stradanja i obilježavanja istih.

Dragan mi je rekao da je najbolje da porazgovaram sa Mirsadom Duratovićem, kojega sam i onako dobro poznavala, putem projekta koje smo zajedno radili pred same izbore u oktobru 2018., potom putem humanitarne pomoći namjenjene potrebama djece na tom području, a bio je i gost na panelima čija tema je bila kako stradanje stanovništva na području Prijedora, tako i zajednički suživot svih naroda i nacija, te izgradnja mostova među ljudima.

Mirsad mi je rekao sljedeće:

“Kada je postavljanje ove spomen-ploče u pitanju, trebala bi biti odgovorna kompanija Arcelor-Mittal, koja bi trebala izdati odobrenje da se spomen-ploča trajno postavi na zloglasnu Bijelu kuću u bivšem logoru Omarska, jer su oni vlasnici tog dijela zemlje, a objekt je pod stalnim video nadzorom ove kompanije.

Međutim, oni ne žele preuzeti tu odgovornost na sebe i upućuju nas na neku od nadležnih institucija.

Međutim, niko ne želi da pruži odgovor na pitanje koja je to institucija odgovorna za izdavanje odobrenja.

Dakle, sad za sad je spomen-ploča faktički ilegalno postavljena, sve dok se ne javi onaj ko je nadležan, a mi ćemo čim se razjasni i zvanično izjasni kojoj instituciji da se obratimo, sasvim sigurno podnijeti zahtjev za legalizaciju.

Na komemoraciji u Omarskoj prisustvovala je i studentica iz Beograda koja se prigodnim riječima obratila prisutnim.

Anđela Savić je publikovala tekst “Prijedor – masovna grobnica tišine”.

Takođe su prisutni bili i univerzitetski profesor iz SAD-a, Devide Pettigrew, kao i predsjednik Fondacije “Remembering Srebrenica”, Waqar Azmi iz Londona, kojemu je ovo bila prva zvanična posjeta logoru Omarska.

Arabeska / Oslikanje kupole i pandantiva džamije Ferhadije

Arhivski snimci magazina "Šeher Banjaluka"

BANJA LUKA KROZ PROSTOR I VRIJEME

Od musale do monumentalnih džamija

Tekst i foto:
Adem Čukur

Islamski sakralni objekti

Neposredno po osvajanju pojedinih naselja, a prije izgradnje prvih džamija, Osmanlije su često gradili musale/otvorene molitvene prostore oivičene niskim kamenim zidom sa ulaznom kapijom, mihrabom i minberom. U Banjaluci musala se nalazila u naselju Ilidža.

Džamije su sakralni/vjerski objekti u kojima islamski vjernici obavljaju namaz/molitvu. Po načinu oblikovanja i gradnje mogu se razvrstati u ;

monumentalne džamije sa kupolom i zidanom minarom, džamije sa četverovodnim krovom i zidanom minarom, džamije sa četverovodnim krovom i drvenom minarom i mesdžidi, objekti sa molitvenim prostorom i mihrabom, ali bez minbera i minare. To su jednodnostorni volumeni sa ulaznim trijemom i minarom. Na zidu suprotnom od ulaza nalazi se udubljenje/niša – mihrab gdje imam predvodi molitvu (foto u članku Fer-

hadija).

Desno od mihraba je minber, stepenasto izdignuta govornica, sa kojeg hodža u vrijeme džume/svečane podnevne molitve petkom, nakon obavljene molitve drži vaz/propovjed. U džamiji Ferhadiji minber je urađen u dekorisanom kamenu, dok je kod mahalskih džamija izrađen najčešće u rezbarenom drvetu. Lijevo od mihraba je curs, niska govornica sa stalkom za knjigu sa

Medreska džamija

koje hodža vazi sjedeći. Unutar džamije, najčešće iznad ulaza, nalazi se mahfil/galerija gdje molitvu obavljaju žene. Ulaz u džamiju je na zidu suprotnom od mihraba, a ispred njega je najčešće natkriveni trijem. Zidana munara (džamijski toranj s kojeg mujezin/džamijski službenik ezanom poziva vjernike na molitvu) se nalazi prislonjena uz objekat sa njegove desne strane, dok se drvena munara nalazi ugrađena iznad krova.

U dvorištu džamije, s njene ulazne strane, kod bolje opremljenih džamija nalazi se šadrvan, kojeg kod skromnijih džamija zamjenjuje česma. Šadrvani su višeugaoni ili okrugli vodeni bazeni građeni od kamena sa slavinama u zidu, a neki su i natkriveni.

Građeni su u svrhu jer vjerski propisi nalažu da vjernici prije molitve moraju obaviti pranje određenih dijelova tijela. Međutim, oni najčešće prevazilaze svoju osnovnu funkciju i svojim arhitektonskim oblikovanjem i živom vodom oplemenjuju prostor oko džamije. Najveću vrijednost ima šadrvan Ferhadije džamije, okruglog oblika, urađen u kamenu, natkriven baldahinom u stilu turskog baroka. Džamija Ferhadija (jedina sa proširenom osnovom na tri strane - opisana u članku "Ferhadija") svojom monumentalnošću i ljepotom spada među najznačajnije objekte ove vrste na nekadašnjim jugoslavenskim prostorima. Pored nje, jedina džamija sa kupolom i zidanom munarom je džamija Defterdarija, poznata i pod nazivom Arnaudija, koja predstavlja lijep primjer klasičnog stila građenja džamija. Jedna od prvih izgrađenih džamija na desnoj obali Vrbasa je Gazanferova džamija sa kosim krovom i zidanom munarom (obe opisane u članku "Arnaudija i Gazanferija").

Inače, skoro svaka mahala/džemat (vjerska opština) je imala džamiju sa šadrvanom i manjim grobljem, objekte skromnije obrade sa četverovodnim krovom i zidanom ili drvenom munarom.

Minber u džamiji Gazanferiji

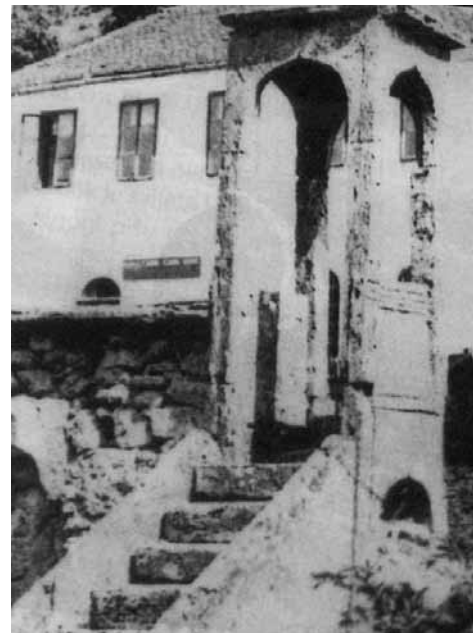
Putopisac Evlija Čelebija je zabilježio da je Banjaluka u XVII-om vijeku imala četrdeset pet džamija.

Prema usvojenom Urbanističkom planu iz 1975 godine, pored Ferhadije i Arnaudije, kao dio graditeljskog nasljeđa navedene su i sjedeće džamije: Behremefendijina džamija u Desnoj Novoseliji, Hadžizulfikareva i Hadžikurtova džamija u Lijevoj Novoseliji, Sofimehmed-pašina (Jama) džamija u Gornjem Šeheru, Hadži-begzadina džamija na Grabu, Gazanferija džamija u Mejdanu, Talina džamija u Pobrđu, Pećinska džamija pored Tranzita i Dolačka (Hadžiomerova) džamija u Dolcu.

Poslije zemljotresa u Vrbani je izgrađena nova džamija od armiranog betona sa elementima klasičnog stila građenja džamija.

Obzirom da prema islamskom vjerovanju Bog/Alah postoji u ljudskom umu nedostupnom

Džamija Hunčurija / Careva džamija u Gornjem Šeheru jedna od prvih banjalučkih džamija

Minber na musali / otvorenom molitvenom prostoru u naselju Ilidža u Gornjem Šeheru

obliku, nije dozvoljeno njegovo predstavljanje u bilo kakvoj formi. Iz tog poimanja se u oslikavanju unutrašnjosti džamija razvila nova umjetnička forma, ornamentalna dekoracija - arabeska pri čemu se razlikuju dva stila te dekoracije i to; seldžučki stil, zvani "rumi", arapskog porijekla, sa geometrijskim tretmanom pojednostavljene arabeske, koji je u osnovi logično matematski, iako mu je linija vođena maštovito. Osjeća se čvrsti red i geometrijska egzaktnost pri čemu su svi motivi jednako tretirani; drugi, "hataj" stil je sa dekoracijom čiji su motivi vegetabilnog porijekla (splet vitica, listova, cvjetova ...) sa jačom realističkom crtom i akcentom na pojedinim dijelovima ornamenta. Razvojem ovog stila pretvaranje biljnih izdanaka vreza, listića i pupoljaka stilizacijom istih u ornament u vidu specifične račvaste lozice ostvareno je apstrakcijom.

Portret Branka Lazića

ČAROBNJAK IZ BANJALUKE

Piše: Radmila Karlaš

Branko Lazić je nagrađivani autor. Između ostalog, nagradu je primio i nakon 11. izdanja Međunarodnog festivala dokumentarnog filma Bel-docs u Beogradu, gdje je u konkurenciji prikazano 98 filmova u 14 programa, u 10 bioskopih sala sa više od 100 gostiju i bogatim programom namijenjenim filmskim profesionalcima, na kojem je u srpskom takmičarskom programu učestvovalo devet filmova. Od toga pet svjetskih premijera, a među njima i premijera Lazićevog filma Čarobnjak iz Mut-

nja. Potpisao je kameru i režiju. Iza Branka Lazića je zanimljiv životopis. Počeo je s foto-aparatom u ruci. Kada se osvrne, Lazić kaže; "Nisam se snašao kao ratni fotoreporter, pošto sam se više osjećao kao fotograf u ratu, a takvi baš i nisu bili potrebni nikome i tu je otprilike bio kraj moga profesionalnog bavljenja fotografijom. Kada je počeo rat osnovana je TV Banjajuka, pa kako nije bilo profesionalnih snimatelja u gradu, snimatelj Ljubo Paljević pozvao je nas nekoliko fotoreportera da se obučavamo za snimatelje. Odmah su nas bacili u vatru i bili smo prinuđeni da vrlo brzo učimo i profesionalno odrastamo." Nakon rata njih nekoliko prijatelja otišlo je sa tadašnjeg SRT-a i osnovalo ATV. "Tu sam počeo da se bavim produkcijom i režijom dokumentaraca, ali uglavnom kao koautor s drugim kolegama. Dokumentarnim filmom ozbiljno sam počeo da se bavim tek s ponovnim dolaskom na RTRS prije deset godina, jer je to jedina medijska kuća u RS koja ima dovoljno resursa i potrebe za ovom vrstom produkcije." Lazić kaže da neko ko želi da se bavi dokumentarnim filmom, mora da ima široka interesovanja. "Bitno je da sluša različitu i dobru muziku, mnogo čita potpuno različite žanrove, da gleda dobre slike, fotografije i fil-

move, da radi s pametnijim od sebe, da više sluša, a manje priča ili prosto da bude radoznao. Veoma je bitno znati postavljati prava pitanja koja mogu da otvore ljude, ali ponekad treba znati samo ćutati. Tamo gdje prestaje novinarstvo počinje dokumentarizam." Smatra da je igrani film izgubio magiju, a dokumentarni dobio. "Da bi uradili igrani film potrebne su ogromne pare koje autori traže godinama i u traženju tih para izgubi se ta magija iznenađenja, spontanosti i radosti koja je potrebna za rad na filmu. Traženje para za film je postalo cilj, a ne sam film. Kako je tehnologija napredovala, sada svako može napraviti film, što naravno ne znači da zna da ga napravi. Ja nisam tip čovjeka koji može dvije ili tri godine da traži pare za film da bi ga uradio. Suviše kompromisa je za moj ukus potrebno za tako nešto. Ako mislim da nešto treba da se snimi onda uzmem kameru i to i snimim. Dokumentarni film je PANK ovoga vijeka. A i zbog prirode promjena medija, serije i dokumentarci su postale dominantni žanrovi." Kao klinac želio je da se bavi muzikom, ali budući da je, kako sam kaže, antitalenat, radio je fanzine koji su banjalučku alternativnu muzičku scenu predstavljali u Jugoslaviji (Exces, Akt i Gutenberg). Ti fotokopirani fanzini bili su neka preteča društvenih mreža, s posebnim muzičkim ukusom. Povezivali su Banjaluku s ostatkom pank i alternativne scene u zemlji. Bavio se i skulpturom, te grafikom koju je učio kod vajara Slobodana Dragaša, a od oca, koji se amaterski bavio fotografijom i filmom, naučio je da radi fotografije. Kaže da ga je to na neki način preporučilo za prvi profesionalni angažman u omladinskom časopisu Prelom, da bi poslije toga radio kao fotoreporter u dopisništvu Oslobođenja u Banjaluci. Objavljivao je u svim značajnim časopisima u zemlji i čak

imao i nekoliko izložbi, a onda se desio rat. S potpisnicom ovih redova jedno vrijeme je radio za Video nedeljnik, anti-ratni projekat Gordane Suše. "Ali, da se vratimo u sadašnjost. Dokumentarni film o Ivanu Hitiju najviše volim. Osvojio je mnoštvo nagrada, zadnja nagrada bila je na Jahorina film festivalu gdje je izabran za najbolji regionalni domaći dokumentarni film. U Kučevu je osvojio nagradu za najbolji strani film, prikazan je u Švedskoj, Kataru, Rusiji, Srbiji, Hrvatskoj, Crnoj Gori itd, a mnoge regionalne i svjetske TV stanice postale su zainteresovane da ga emituju. U pitanju je jedna ljudska priča, bez politike..." Lazićev regionalno najpoznatiji film je 'Jadranka', jer se bavi slavnom kantautorkom Jadrankom Stojaković. "Snimali smo ga tri godine, ali nažalost Jadranka je preminula pet - šest dana prije promocije filma u Beogradu... Drago mi je što mi je rad na tom filmu omogućio da upoznam jednu predivnu, hrabru, ali nažalost potcijenjenu ženu."

Lazić kaže da u okruženju postoje samo pojedinačni pokušaji ljudi koji imaju energije, volje i snage da nešto rade, dok sistemski ništa nije riješeno, čak ako je i moglo šta, sistemski je uništeno. "Eventualno postoje neke oaze u kojima se može nešto raditi, ali da postoji neki novac za film, on ne postoji. Postoji samo dobra volja i to je to. Ja na taj način i radim filmove." Naglašava da je tužno da, nakon toliko godina postojanja Akademije umjetnosti u Banjaluci, imamo malo serija, umjesto barem deset, petnaestak filmova, te neke svoje filmske klasike.

Omiljeni autori su mu Čaplin, Hičkok, Ford, Tarkovski, Skorseze, Ridli Skot, Žan Pjer Žene, Ves Anderson, Sorentino, a od dokumentarista voli Erola Morisa, Viktora Kosakovskog, Glavogera, Hercoga...

Gradovi Evrope: Čudesne boje Barcelone

Tu gdje se splicu turistički putovi svijeta

Tekst: Mirsad Filipović

Foto: Melisa, Denijel i Mirsad Filipović

Grad koji plijeni svojom ljepotom i posebnim šarmom, bilo da ste u nekom značajnom muzeju, prelijepim gradskim parkovima ili na morskim dokovima. Ulice, trgovi, restorani su puni, u bilo koje doba dana, turista iz cijelog svijeta i domicilnog stanovništva. Da, to je – Barcelona!

Barcelona je, svakako, jedan od najzuidbudljivijih i najinteresantnijih evropskih gradova, u koji se morate vraćati, tako da sam i ja, nekoliko puta, bio u Barceloni. I naravno uvijek se otkrije nešto novo što ovaj grad čini jedinstvenom turističkom mekom. Gradsko jezgro i njegova šira okolina su veoma kompaktni tako da nije teško pronaći najznačajnije znamenitosti i historijska mjesta. Šetati lijepim četvrtima i glavnom turističkom ulicom La Ramblom je poseban doživljaj.

Kraća historija

Barcelona je, prema nekim podacima, dobila ime Barrkeno po iberijskom toponimu, a u latinkom značenju ime je Barcino. Grad je, prema iskopinama pronađenim na brdu Montjuic, osnovan 10 godina prije nove ere, dakle star je više od 2000 godina. Prema novijoj legendi grad su osnovali Kartežani, 236 godine prije nove ere i tu teoriju podržavaju moderniji historičari. U svom velikom osvajačkom pohodu Rimljani su zauzeli Iberijsko poluostrvo i sadašnju Kataloniju.

Centralni trg-Placa de Catalunya

Dali su gradu ime Kolonija Julija Augusta Faventija Paterna Barsino. U petom vijeku grad zauzimaju Vizigoti, te ga pretvaraju u glavni grad hispanskog kraljevstva Vizigota. U osmom vijeku Barcelonu osvajaju Mavri muslimani, ali njihova vladavina je bila kratkog daha, jer grad osvajaju Karolinzi i uspostavljaju karolinško carstvo u kojem je Barcelona postala glavnim gradom. Ponovo su Mavri nakratko osvojili grad spalivši ga do temelja, a poslije stotinjak godina, u dvanaestom vijeku Katalonci uzvrataju opljačkavši najveću muslimansku utvrdu Kordobu. Tada se polako i stvara feu-

Katedrala Santa Eulalia u starom gradu

Trijumfalna kapija u Barceloni

dalna Katalonija. Godine 1137, grof Barselone, Ramon Berenger IV oženio se kćerkom kralja Aragona, čime se Kraljevina Aragon i Grofovija Barselona ujedinjuju pod zajedničku krunu Aragona, čiji će vladari od tada imati titulu kralja Aragona i grofa od Barselone. U daljoj istoriji, u sastav Krune Aragona su se dalje priključile razne kraljevine do njenog konačnog ujedinjenja sa Krunom Kastilje koje je postignuto sklapanjem braka između Ferdinanda od Aragona i Izabele od Kastilje 1479. godine. Jedno vrijeme su Barcelona i Katalonija bile pod habsburškom vladavinom, a u sedamnaestom vijeku se pokrajina borila za nezavisnost sa španskom monarhijom. Opsada grada je trajala skoro 13 mjeseci i 11. septembra 1714. godine je grad kapitulirao. Taj datum se danas slavi kao nacionalni dan Katalonije.

Barcelona u svojoj novijoj historiji industrijskom revolucijom postaje sve bogatija i pretvara se u najveće špansko industrijsko i trgovačko središte. Španski građanski rat je bio posebno težak za građane Barcelone. Oni su bili na strani republikanaca i bili su prvi veliki evropski grad izložen svakodnevnom bombardovanju. Frankova vojska je to uradila uz obilatu njemačku i italijansku pomoć. Frankova diktatura je nažalost pobijedila i tek poslije Frankove smrti Katalonija je dobila nezavisnost u Kraljevini Španiji. Svjedoci smo, zadnjih godina, pokušaja odvajanja Katalonije od Španije i uspostavljanje nezavisnosti. Taj pokušaj je spriječen, a nisu ni svi Katalonci za odvajanje ove pokrajine.

Danas je Barcelona moderan grad koji ima blizu dva miliona stanovnika, a sa svojim predgrađima i više od tri miliona. Podijeljena je na deset opština, a starosjedioci smatraju još uvijek da je opština Ciutat Vella (Stari grad), ustvari Barcelona. Gradske općine koje sačinjavaju Barcelonu su: Ciutat Vella, Eixample, Sants-Montjuic, Les Corts, Sarrià-Sant Gervasi, Gràcia, Horta-Guinardó, Nou Barris, Sant Andreu i Sant Martí. Nisam obišao sve opštine, ali one najznačajnije jesam.

Znamenitosti

Barcelona se smatra prijestolnicom modernizma i veoma je poznata po modernim arhitektima koji su zaslužni za prekrasne građevine, danas turističke atrakcije koje privlače milione turista. Najpoznatiji je svakako Antonio Gaudí, rođen 1852. godine, koji je ostvario posebni stil gradnje sa magičnim ličnim stilom jedinstvenim u svijetu arhitekture. Živio je povučeno i skromno, a 1926. godine udario ga je tramvaj, dok je išao u svakodnevnu šetnju. Prolaznici ga nisu prepoznali, a taksisti ga nisu htjeli prevesti u bolnicu, jer kod sebe nije imao novca, pa je zbog toga završio u bolnici za siromašne. Prijatelji su ga pronašli i htjeli smjestiti u bolju bolnicu, ali on je to odbio. Samo nekoliko dana poslije, od zadobijenih povreda je preminuo. Od tada u Barceloni ne voze tramvaji. Zanimljivo je da nikada nije dobio neku nagradu, a danas ga smatraju genijalcem koji je bio

Antoni Gaudí

daleko ispred svog vremena. Ostavio je iza sebe značajna kapitalna djela po kojima je ovaj grad prepoznatljiv. U kripti Sagrada Familije Gaudí je i sahranjen.

Osim djela arhitekta Gaudija, tu su još i drugi biseri katalonskog modernizma kao što je bolnica San Pau i Palača muzike (Palau de la Musica), arhitekta Luisa Dymeneka i Myntanepa. Ali ja ću početi sa Gaudijem i njegovim magičnim biserima.

Po mnogima, najljepša crkva na svijetu

Kuća u kojoj je proveo preko dvadeset godina

La Sagrada Familia (Sveta porodica)

Kada sam prvi put vidio ovu veličanstvenu građevinu, ostao sam bez daha i bez riječi. Ona još nije dovršena i poslije toliko godina od Gaudijeve smrti, a predviđa se da će to biti za koju godinu, na stogodišnjicu od njegove smrti. Ako bude zdravlja i sreće vidjet ću je i kada bude konačno završena. Gaudí ju je gradio 40 godina i ova rimokatolička bazilika je danas najveća turistička atrakcija ne samo u Barceloni već i u cijeloj Španiji.

Ova građevina je po svom izgledu jedinstvena i nema nijedne bazilike u svijetu koja joj na neki način liči. Za nju kažu da je ona „simbol jedinstva neba i zemlje”. Nije bez razloga UNESCO osam zdanja ovog genijalca svrstao u svjetsku baštinu kulture – kuću Visens, palatu Guelj, Terazijanski koledž, kuću Kalvet, kuću Batljo, kuću Mila (La Pedrera), park Guelj i Sagradu familiju. Sve sam ove veličanstvene objekte uspio obići a četiri ću vam posebno pokušati dočarati.

Casa Mila - La Pedrera (Kamenolom)

Ova neobična zgrada, koja nikoga ne ostavlja ravnodušnim, posebna je po svom izgledu. Ne znam je li ljepša izvana ili iznutra, ili kada se popnete na krov ove magične građevine. Posjetio sam je sa porodicom, ali i sa mojim dugogodišnjim velikim prijateljem Mirsadom Švrakom. Svi smo bili oduševljeni izgledom ove jedinstvene kuće. Ona nema pravih linija, svi su zidovi i prozori zaobljeni a na krovu se nalaze posebni dimnjaci neobičnog izgleda. Oni predstavljaju čudovišne dimnjake zaobljenog oblika, a sa ovog krova se pruža prelijep pogled na grad. Gradnja ovog univerzalnog objekta je trajala pet godina, između 1905. i 1910. godine, i smatra se Gaudijem remek djelom. Nijedan hodnik ili soba u njoj ne liče na drugu. Ovdje se Gaudí prepustio svojoj bujnoj mašti i ostavio gradu neponovljiv kulturni spomenik.

La Casa Batllo – Kuća Batllo

Ovu kuću je Gaudí preuredio između 1904. i 1906. godine i ona je sad jedna od najvećih traženih turističkih atrakcija u Barceloni. Sve što se može reći za La Pedreru važi i za ovo fantastično zdanje. Smještena je nedaleko od La Pedrere i - kada smo šetali do parka Guelj - vidjeli smo i ova remek djela moderne arhitekture. Posebno su impozantni očaravajući balkoni. Gaudí je obnovio fasadu, interijer, ali i namještaj. Mnogi su se divili ovom zdanju, među mnogima i Sal-

Unutrašnjost La Pedrere

Imenjaci na krovu La Pedrere

Čarobni Park Güelj svojom ljepotom ostavlja bez daha

vador Dali. Kuću Batljo, koju stanovnici Barcelone, nazivaju Kućom kostiju (Casa dels ossos), treba obići noću jer tada se najbolje vidi „skelet“ koji je Gaudi projektovao. Nažalost, noću smo išli na fontane i tamošnje vodene predstave. Stubovi na prvom spratu ove kuće liče na ljudske kosti, a balkoni podsjećaju na dijelove lobanja sa otvorima za oči i nos. Sve je to urađeno u mozaičkom stilu kojem se morate diviti.

Park Güell – Park Güelj

Eusebi Güell, jedan od uvažanih poslodavaca tekstilne industrije u Kataloniji, bio je impresioniran elegancijom i modernim stilom jedne vitrine koju je Gaudi projektovao, a koja je bila izabrana za Univerzalnu izložbu u Parizu 1878. godine., te je postao Gaudijev glavni klijent i mecena. On je možda i najzaslužniji što se pročulo za Gaudija. Park se nalazi na drugom kraju grada, suprotno od luke i obale mora. Rađen je punih četrnaest godina (1900. – 1914.) i jedan je od najposjećenijih gradskih atrakcija. Park se nalazi na brdu El Karmel i nazvan je po Güelju koji ga je naručio. Nemoguće ga je opisati koliko je lijep, za mene lično najljepši park koji sam ikad posjetio. Impresivan je po svojoj arhitekturi i neobičnim rješenjima. Naprimjer, najduža klupa na svijetu, valovita u obliku zmije, a duga 120 metara, ili mozaična fontana sa zmajem u sredini. Zgrade su kao iz bajke, sa krovovima i prozorima koji podsjećaju na stara vremena

Gaudijevi biseri Ivica i Marica

i sa neobičnim vrhovima. U njihovoj blizini se nalazi kuća u kojoj je Gaudi proveo skoro dvadeset godina, a koja je sada muzej. A poviše ovog lijepog parka se pruža fantastičan pogled na cijeli grad, pa smo ja i moj imenjaka našu dvadesetak kilometara dugu šetnju završili na tom mjestu.

Kolumbov spomenik

La Rambla je puna odličnih performera

Les Rambles – La Rambla

Ova najpoznatija i najljepša gradska ulica dijeli stari grad na dva dijela i duga je oko dva kilometra. Počinje od trga Katalunja pa sve do luke i spomenika Kristoferu Kolumbu. Ova turistička atrakcija je uvijek prepuna šetača koji zastaju da pogledaju šta im sve nude razni performeri, glumci i mimičari. Zanimljivo je da svi oni moraju imati dozvolu za svoj rad u La Rambli. Ovdje se nalazi bezbroj malih prodavaonica, cvjećara i kioska, a iz ulice možete svratiti do Bokerije, prekrasne gradske pijace. Na ulici je i puno uličnih pjevača, vrhunskih žonglera ali i sitnih lopova pa morate pripaziti i na svoje tašne i džepove. I spomenik Kolumbu je prekrasan, gdje on pokazuje gdje se nalazi Amerika, međutim ruka ustvari pokazuje gdje se nalazi njegovo rodno mjesto Đenova.

Montjuïc – Monžuik (Jevrejsko brdo)

Monžuik počinje od same morske obale i prilično je prostran. Kada je u gradu bila svjetska izložba 1929. godine, brdo je uređeno i dobilo je današnji izgled. Na njemu se sad nalazi nacionalni muzej i muzej Huana Mira, svjetski poznatog slikara, olimpijski stadion i neka borilišta, velika žičara a sa druge strane poznate gradske fontane. Tu se nalaze lijepi parkovi, Etnološki i Arheološki muzej, Botanička bašta i Grčki teatar i prostrana šetališta. Većinu ovih mjesta smo obišli i sve sam to zabilježio videokamerom ni ne sluteći da ću jednog dana pisati reportaže u Šeheru i da mi trebaju fotografije.

Posebna atrakcija je fontana (Font Magica) na Monžuiku, napravljena još davne 1929. godine. Svake noći se tu održavaju spek-

Pogled na luku sa brda Montžuik

Magična fontana nikog ne ostavlja ravnodušnim

Pogled na Nacionalni muzej

takularne vodene predstave uz najpopularniju muziku i svjetske hitove. Spektar fantastičnih boja, vodoskoka koji se njišu u ritmu muzike su nezaboravan događaj i uz El Klasiko Real – Barcelona najveći spektakl u gradu.

Torre Agbar - Toranj Agbar

To je najpoznatija poslovna zgrada u Barceloni. Visoka je 144 m i vidljiva iz svakog dijela grada. Jean Nouvel, francuski arhitekt, zaslužan je za njen izgled. Zgrada je u obliku krastavca, ima 33 000 kvadratnih metara kancelarijskog prostora, preko 4000 prozora, a prekrasna je noću kada se upali 4500 led-lampi u različitim bojama. Izgrađena je 2005. godine i dobila je ime po svom vlasniku preduzeću Agbar.

Impresivni toranj Agbar

Camp Nou – Nova zemlja

Mi koji volimo fudbal imamo svoju nezobilaznu atrakciju, najveći stadion u Evropi. Njegove mjere su 250 m puta 220 m, a visina mu je 48 metara. Izgrađen je 1954. godine, godinu prije mog rođenja, i sada mu je 65, ali neće još u penziju. Osim fanatičnih navijača koji nekoliko puta u mjesecu pogledaju važne utakmice, ovo mjesto posjeti milion turista svake godine, tako da je ovaj stadion – muzej postao prepoznatljiv simbol grada. Moja djeca su bila oduševljena i muzejom i igralištem, posebno Deni koji je u to vrijeme počeo svoju fudbalsku karijeru kao junior motalskog kluba. Ovdje su igrali i igraju najbolji svjetski fudbaleri, a stadion se koristi i za velike muzičke koncerte. Sada mu je kapacitet 100 000 gledalaca, a rekornih 120 000 je gledalo utakmicu sa Juventusom 1986. godine. Na ovom stadionu su se igrale važne utakmice na Evropskom i Svjetskom prvenstvu.

Najveći stadion u Evropi

Deni u društvu legendarnih fudbalera Barcelone

Mnogo se toga može napisati o ovom lijepom gradu na mediteranskoj obali. Klima, hrana, dobra vina i dobri ljudi nude turistima nezaboravne trenutke koji se ne mogu lako zaboraviti. A još se mnogo toga ima za vidjeti, posebno stara gotička četvrt sa prelijepim crkvama i kućama. Tu se nalazi i Pikasov muzej koji svakako treba posjetiti. Veliki akvarijum je isto tako vrlo zanimljiva atrakcija. Olimpijska borilišta, prekrasni parkovi, gradska plaža Barceloneta, mnoštvo lijepih ulica i građevina čine ovaj grad jedinstvenim. Univerzitet je prekrasan a gradska bolnica, Hospital de Sant Pau, vjerovatno je najljepša na svijetu. Bio sam i u Madridu, ali on nije tako atraktivan i lijep kao Barcelona.

Barcelona je i najbogatiji španski grad, ima veoma izgrađenu infrastrukturu i luku. Industrija je veoma razvijena i stoji iza 20% španskog izvoza robe. I još da kažem da ga godišnje posjeti između 5 i 7 miliona turista što ga svrstava u četvrtu turističku destinaciju u Evropi.

*Ili: Ključevi grada
kao ključevi
uvažavanja i dobrote,
shvaćanja i
osjećanja da smo
bili tu, i da smo
i dalje tu...*

VEZENI MOST

Nova, već 21. knjiga »Banjalučkih žubora«

Naša imena još su tu skupa

Piše: Ismet BEKRIĆ

Novu, već 21., knjigu »Banjalučkih žubora« mogli smo početi »teškim« riječima koje bi više odražavale našu svakodnevicu i nevjericu, naše strepnje i očekivanja; ali mi je, kao uglavnom i dosad, otvaramo riječima koje žubore i koje bi željele da svojom nježnošću nadjačaju povišene glasove, čije »napete strune« treba da nas više ustraše nego smire i prepuste mirnim razgovorima, susretima, drugovanju. A grad, kao što je - bar tako se je sjećamo - uvijek bila Banja Luka, otvoren, evropski, zajednički, grad koji bi želio biti i jedna od prijestolnica evropske kulture, upravo treba da budi, upija i zatim širi žuborne, poetične glasove jednog grada iz kojega ne bi/bismo željeli odlaziti, nego u

koji bi/bismo dolazili, u koji bi/bismo se vraćali, da bi/bismo s njim bili u istinskom ljudskom dosluhu.

Zato vas ova knjiga poziva u to ozračje, na tu staru, zaboravljenu *klupu na kraju aleje* (koju je odjenuo u note pjevač i kompozitor Edin Čejvan – ukucajte na internetu njegovo ime, i tu kompoziciju možete i poslušati), da skinemo prašinu i teške naslage sa slova, tu utisnuta, koja ćemo prepoznati i čitati kao poeziju a ne kao poruke lišene ljubavi, trepeta lista, šuma vode. Koje ćemo slušati kao nježne zvuke tamburica koje nam je u amanet ostavio i muzičar i vođa orkestra Zdravko Čosić; i neka se ovdje ponajviše čuje »Oda radosti«, s kojom započinje i svaki »Vezeni most«. Grad je život, a život je vez ljepote i dobrote, poezije i sporta, čije su nam najljepše strane podarili i ovogodišnji dobitnici banjalučkih priznanja – Ključeva grada: pjesnik i prevodilac Kolja Mičević i zlatni olimpijac i mađioničar na rukometnom голу Abaz Arslanagić. Želimo po/vjerovati da se ovim priznanjima ne »zamazuju oči«, ili

lažno skida gusta paučina sa svega što nas je zadesilo, i što u raznim oblicima i dalje »tinja«, nego se najavaljuje i otključavanje onih vrata koje ovaj grad uvode u neko novo razdoblje stvaralaštva, međusobnih uvažavanja, prijateljstva, saradnje, dostojanstva...

Neka se čuju riječi koje žubore, s kojima vas, evo, uvodimo u još jednu knjigu »Banjalučkih žubora«... Riječi koje ćemo oživljavati, tražiti i nalaziti i na još jednom susretu Banjalučana i prijatelja Banjaluke, početkom oktobra u Švedskoj.

*Gdje je sad, gdje je, ona klupa,
na kojoj se ljubav samo sluti?
Naša imena još su tu skupa,
a mi smo svijetom razasuti.*

...

*Gdje je sad, gdje je, ona rijeka,
uvijek sa nama, na našem tragu,
žubor nas njezin prati i čeka,
k'o stopa duše na kućnom pragu.*

Napisao: Branko BABIĆ

Prijatelj mi je predložio turističko putovanje kroz nekoliko zemalja. Voz je jurio između bijelih planinskih krijesti kad primijetih kroz kružne prozore voz iz suprotnog smjera. Kao zmija vijugao je tračnicama na elegantnim visokim stubovima usađenim u stijene. Osvrnuh se i vidjeh prijatelja nekoliko stolova dalje kako zamišljeno ispija piće. U tom trenutku se pojavio kontrolor pa izvadih papir da provjerim koštanje puta. Kao u snu suma je rasla. Od predviđenih 380 jedinica porasla je na 800. Pomislih kako je dobro da imam 1 000, ali suma je odmah porasla na blizu 10 000. Kad je kontrolor stigao do mene ljubazno sam mu objasnio da je u vozu moj bogati prijatelj i da će se sigurno pobrinuti da vožnja bude plaćena. On mirno odgovori da si mogu uzeti dovoljno vremena, ako treba i cijeli dan. Sredih se i ustadoh u potragu za prijateljem koji je u međuvremenu negdje otišao.

Pod ogromnom kupolom pokretne stepenice su zvjezdasto zauzimale cijeli prostor. Sve su bile prepune šarolikog mnoštva koje je pilo, jelo, žamorilo i kupovalo. Izgubio sam volju da uđem u bilo koji dio lanca beskrajnog prodajnog centra.

Voz je visio u prostoru i vremenu, svako

je mogao ući ili izaći, a da se vožnja nije prekivala. Neshvatljivo, ali je tako. Nisam o tom razmišljao, jer znao sam da nisam na Zemlji.

Koraknuh na tlo predivnog i potpuno pročišćenog planinskog krajolika koji je podsjećao na zemaljske Alpe. Spazih čovjeka kako, izašavši iz automobila, stavlja šešir na glavu i uzima štap. Bio je u prikladnoj odjeći svijetlih proplanaka i jasnih daljina. Na mjestu sljepoočnica visili su dugi mesnati polipi uvijenih krajeva pa pomislih da je vanzemaljac. „Ružna bolest, pogrešna ishrana“, pomislih. Sjetih se riječi proroka Tarabića da će doći vrijeme kada će vladati mnoge bolesti. Ljudi će govoriti da su učeni i da znaju, ali izliječiti neće nikoga, a lijek je u njima samima i oko njih. U toj zabludi krenuh prema čovjeku da mu kažem kako može riješiti izrasline kad me nešto nevidljivo zaustavi, kliznuh i nađoh se nad zaleđenim bezdanom. Držao sam se za metalnu ogradu. Činilo se beznadnim, ali pred očima se pojavi poznata ruka. Moj prijatelj je izašao iz voza u pravom trenutku. Uz njegovu pomoć krajnjim naporima po centimetar ispuzah na sigurno.

Objasnih mu o nepredviđeno skupoj

karti, a on reče da nije bogat, da uopšte nema novca. Na trenutak sam zanimemio ne znajući šta da kažem, ali kad sam došao sebi vratila mi se sigurnost s jasnom predstavom o povezanosti svih bića u svim dimenzijama. Podrška viših moći je uvijek prisutna. Život je kao san. U dimenziji Svijeta život je nekom predivan, drugom mora, ovisno o nivou svijesti, o pročišćenosti, o tom šta se misli, diše, pije, jede... samo živa hrana daje život. To je bila spasonosna misao, to je bila poruka.

Okrenuh se i objasnih prijatelju da ima dobrih ljudi koji će nam pomoći ako mi pomognemo njima. Treba se vratiti u voz i prihvatiti posla, ozbiljno i odmah. Ako smo izliječili sebe možemo i druge. I putovanje se nastavilo. Vrijeme i prostor su opet tu. Trebalo je shvatiti da raj nije geografski pojam već stanje svijesti. Ljudi su odbacivali nezdrave navike i postajali sretni kao djeca. Sa čistoćom tijela rasla je životna radost. Potvrdilo se da u zdravo tijelo ulazi zdrav duh. To je prividno skrivena tajna, skrivena neznanjem.

Čovjek ne mora umrijeti da bi uskrsnuo i bio sretan.

Banja Luka, 01.02.2006.

Foto: Goran Mulahusić

ASFALT I OPANCI

Piše: Ozren Tinjić

Foto: Mirsad Filipović

Posljednji rat je, nesumnjivo, ostavio duboke rane. Kako na ljude tako i na privredu i sve ostale sfere življenja ili, jednostavnije, opstanka! Došla je i ta "Oluja" a s njom i masa izbjeglica, posebno iz Kninske Krajine. Prva stanica - Banja Luka. Srbija je bila daleko, a Banja Luka je, ionako, bila "srpska teritorija". na kojoj je u to vrijeme, bio ogroman broj napuštenih stanova i kuća. Moglo se birati. I tako je grad na Vrbasu drastično promijenio demografsku sliku. Veliki broj Banjalučana, bukvalno spasavajući glavu a i u potrazi za zaposlenjem, naprosto se raštrkao širom zemaljske kugle.

TURISTA U SVOM GRADU

Svojedobno mi je Joco Bojović rekao da danas Banjalučana ima u više od 120 zemalja! I na svakom kontinentu. Zato mi je, između ostalog, bilo tužno, jer gdje god da krenem svojim gradom, srećem nepoznate ljude. Tamo postajem turista - u pravom smislu te riječi. Te pridošlice se nekako prepoznaju na prvi pogled, i po svojim

navikama. Vele mi malobrojni preostali Banjalučani kako je sve to prepoznatljivo po ulicama, haustorima zgrada, odlagalištu smeća... Nema osnovne kulture življenja.

I odmah se ponovo sjetih jedne misli banjalučkog književnika i legende grada, Jovana Joce Bojovića, koji je svojedobno napisao: "Seljak se spusti u grad, skine opanke, obuđe cipele i - nastavi orati"! Svakako, ovdje ne mislim na one čestite i poštene seljake koji svoju koru kruha zarađuju obrađujući njive ili baveći se stočarstvom.

Banja Luka vraća svoj nekadašnji izgled tek u ljetnom periodu kada se u grad slije mnoštvo naših ljudi iz "bijelog" svijeta. Tada srećem širom grada ponekad gotovo zaboravljene znanice i prijatelje. Ma, mogao bih danima pričati s njima, osvježiti kako uspomene, tako i dušu. Primjećujem da se nesvjesno i sjetno smiješim.

Napokon nešto lijepo. Inače, znanac mi priča kako je grad najljepši vikendom kada poprime one stare vizure. Ne razumijem ga. Pa, to je jednostavno, vikendom, naime, seljaci odlaze u svoja sela, na imanja i nema ih u gradu.

GRADITELJI - RUŠITELJI

Elem, kada se rješio krov nad glavom, valjalo se uhljebiti. Tako prorade partijske, rođačke, kumovske i prijateljske veze. A boga mi i lova. Diploma lažna i jeftina, za administraciju se najviše interesuju, jer plata je tu najsigurnija.

Oranje asfalta ponovo počinje. A kako oru najbolje je vidljivo po primjerima rukometnog igrališta RK "Borac" preko puta hotela "Bosna" i "Picinog parka". Porušili su sve simbole nekadašnje Banje Luke. Zgrade, zemljišta, parkove... Odgovor je više nego jednostavan. Naime, njih ljubav prema gradu ne interesuje, osim ličnog interesa. Zgrade niču poput gljiva poslije kiše. Upravo zbog toga kažem, kada me pitaju odakle sam, da sam rođen u Tuzli, umro u Banjoj Luci, a sada živim u Švedskoj.

Jedno druženje u Rijeci

Kakva čarobna noć...

Piše: Ismet BEKRIĆ

*U vrtu,
među prijateljima i slikama
riječke Banjalučanke
Lidije Miketa*

Gdje god dođeš, ima ljudi – kaže jedna mudrost.

Gdje god dođeš, ima Banjalučana – mi bismo dodali, jer teško je sad naći bilo koji kontinent na kojem nema i naših sugrađana.

Banjalučani su i u zlu, koje ih je zadesilo, uspjeli da svijet učine bar malo boljim.

O tome govori i jedno večernje, junsko, druženje u riječkom naselju Srdoči, ispod Kastava; jedna Banjalučanka u Rijeci poželjela je da svoj značajan dan, kad je slavila rođendan svoga unuka Jakova – druga polovina srca je unuka Lucija - i obilježavala obljetnicu svoga življenja i stvaralaštva u novoj sredini, sretna što je tu našla novi smisao bivanja, ali i pomalo sjetna što

nije u svome rodnom kraju.

Riječ je o *Lidiji Miketa*, nastavnici likovnog obrazovanja, koju su putevi progonstva početkom zadnjeg desetljeća prošlog stoljeća, doveli u Rijeku, da tu, sa suprugom Pavom, kćerkom Anom i sinom Aleksandrom, pokuša stvoriti novi dom. I, mukotrpnim radom, odricanjima, njena obitelj je tu svila novo gnijezdo, u kući koja se stisla u uske ulice starog kastavskog naselja Srdoči.

Vrt, zapravo travnati i cvjetni atrij, postao je te večeri i mala galerija, u kojoj je Lidija postavila svoje slike, i kutak u kojem su se boje, stihovi, sjećanja i nadanja splela s otkucajima srca.

»Moj likovni rad, stvaralaštvo, osjećaj za boju i ljubav za umjetnost počeli su još u osnovnoj školi, zahvaljujući i mojim nastavnicima Bekiru Misirliću i Bebi Kapidžić«, prisjeća se Lidija. »A poslije završene škole primijenjene umjetnosti i grupe pedagoških predmeta počela sam raditi u osnovnoj školi u Jošikovoj Vodi, da bih zatim punih deset godina bila nastavnica u osnovnim školama u Gornjem Šeheru i Novoseliji.«

I tako, do vremena kad je pola grada, ako je imalo »sreću« da ne doživi najgore, moralo krenuti neizvjesnim putevima izbjeglištva.

»Bile su to teške, neizvjesne izbjegličke godine, traženje posla i žudnja za novim krovom«, sjeća se Lidija, sa sjetom u očima. »Meni je kist uvijek bio u rukama, pa ga ni tada nisam potisnula. Slikala sam, starim banjalučkim motivima, obalama Vrbasa, ponjavama šarenicama, listovima, dunjama, dodavala sam nove likovne doživljaje, školjke, čamce, narove, ribe...«

Tim slikama Lidija je uljepšavale svoje prostore, ali i izlagala ih u Italiji, prije svega u koloniji slikara Mugezana u Muggi, mjesetašcu kraj Trsta gdje i danas zarađuje za svoj kruh i mirovinu.

»Svaki moj pokret, moja misao, vezani su za moje likovno stvaralaštvo«, ponosno govori Lidija.

I tako evo već 45 godina, čija je mala kruna i ovo predvečerje među slikama. A tamo gdje su boje, tu su i stihovi. I prijateljske riječi. Sve to čini jednu čarobnu noć, o kojoj piše i jedan pjesnik, Zoran Krtolica, riječki Sarajlija, iako nije tu. Njegova supruga Ivanka kopirala je njegove stihove koje čitamo dok mjesečina već polako osvaja krovove srdočkih uličica i krovova.

»Kakva čarobna noć a ja nisam tu / tamo sam gdje se mjesec krije / bacajući grimiznu svjetlost po sprudu / kome je ova noć, ako meni nije? /.../ Vraćam se tu gdje postojim / da budem dio te noći bajne / da zvijezde padalice i ja brojim / da ispune i mene emocije sjajne...«

Sjajnim emocijama doprinosi i još jedna pjesnička duša, Đurđica Grujičić, koja piše u čakavštini, ikavici, a onda su pozvali i mene, da svojim pjesmama približim daljine između Rijeke i Banjaluke, i sve te godine nostalgije pretočim u poetske treptaje. *Snovi, snovi, žive snovi, kad su cvali kestenovi... Vrbas se u san uvuk'o... Klupa na kraju aleje imena mnoga pamti... Uz pomoć Yu Tuba zapjeva nam svoju skladbu i Edin Čejvan, iako*

je fizički daleko, čak preko Atlantika, i jedna banjalučka klupa oživi pod svjetlima jednog riječkog dvorišta i mjesečine sa odsajajima mora...

Kakva čarobna noć, a mnogi nisu tu. Rasuti su svijetom, kao mjesečina... Hvala riječkoj Banjalučanki Lidiji za sve ove tople boje, i za ovo veče koje nam je poklonila...

Sjećajući se, i oživljavajući slike i odsjaje, mi stvaramo i nova sjećanja, jer – sjećati se znači trajati. Zavičaj koji izranja iz sjećanja, iz tih i sretnih i sjetnih slika, ipak nastavlja da živi i u nekom novom ozračju.

A sjećati se znači i čuvati od zaborava. Riječju. Slikom. Razgovorom. Dodavanjem svojih pamćenja, viđenja, nezaborava i svijetu i ostavštini drugih.

Shvatio je to i *Sadik Beglerović*, jedan od brojnih prognanih Banjalučana u Švedskoj, u gradiću Vaxjo, čitajući naša glasila, »Bosansku poštu«, »Glas BiH«, te »Banjalučke žubore«, »Šeher Banjaluku« i posebne knjige, na čijim su stranicama brojni prognanici pisali o svojim mahalama, kvartovima i gradovima, i osjetio potrebu da i sam nešto napiše o svome zavičaju, Gornjem Šeheru, a posebno o čaršiji čije ga slike prate još od ranog djetinjstva.

»Ova zapisivanja počela su u izbjeglištvu, a želja mi je da i ja u zajedničku nisku sjećanja o našem Gornjem Šeheru ugradim svoja zrnca, svoje riječi, podstičući ne samo Šeherlije, nego i mlađi naraštaj, da ne zaboravimo ko smo i odakle smo«, zabilježio je Sadik Beglerović, kojega svi znaju po njegovom nadimku - Burek.

I, sjećanja ovog Banjalučanina i Šeherliju vraćaju u djetinjstvo, u godine iz sredine prošlog stoljeća, pa i u najteže godine kada je, sa svojim sugrađanima, morao napustiti rodni grad.

»Iako sam imao jedanaest godina, mati bi mi svaki put pred polazak u školu napomenula da slučajno ne idem kroz čaršiju, jer je velika gužva, cesta je prometna, sa veoma uskim trotoarom, pa se bojala

nesreće, nego da idem ulicom Braće Alagića prema Ilidži, pa preko željeznog mosta do škole. Ali dječja radoznalost nema ganica, pa bih ja, i pored zabrane, krenuo niz ulicu koja je mirisala beharom jabuka, džanarika, šljiva, krušaka i drugog voća, i uz cvrkut ptica stigao do drvenog mosta koji povezuje obale Vrbasa. Toliko puta sam stajao sa rajom na mostu i divio se ljepoti rijeke koja je blistala od zelenila i svoje bistrine. Na mostu bismo sačekivali i splavove od balvana i gledali kako plove niz bukove pored brane i Džejbića mlina, a zatim kako prolaze između trećeg i četvrtog koša i završavaju u Namutovoj pilani...«

Prešavši preko mosta, Sadik bi zatim naišao na blagi uspon pored Careve džamije, a zatim kročio u čaršiju koja ga je mamila svojim glasovima i svojim raznovrsnim dućanima.

Šusteri, šnajderi, tišleri, pekari, mlinari, slastičari, mesari, čevapdžije, burekdžije, piljari, brice, kovači, užari, kolari, staklari, trgovci, mehandžije, bojadžije ... Eh, čega tu sve nije bilo, čak i pečenih budimki i kestenja, vrućih lepinja sa zejtinom i biberom, jabuka u turšiji, »bilesi i živih pijavica u tegli«.

O tom šarolikom svijetu Beglerović niže slike u svojoj knjizi »Čaršija u Gornjem Šeheru«, koja je izašla iz štampe 2015. godine, u izdanju Nezavisnih novina u Banjaluci. Koliko dućana, toliko slika. A u njima neka životna prepletenost i blagost, kao, recimo, u opisu piljara Ejuba Seidića, koji je »na sebi uvijek imao bijeli mantil ili fertun-kecelju«. »Kada bi me mati poslala u tu piljarnicu, da kupim određene stvari«, prisjeća se Beglerović, »on bi to stavio u moj zem-

Riječju i slikom kroz Gornji Šeher

Šeher na dlanu

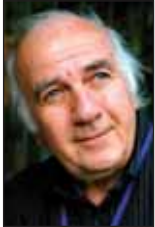

Foto: Goran Mulahusić

*Uz novu knjigu Sadika Beglerovića:
»Kad ožive obale Vrbasa«, objavljene u izdanju
banjalučkih Nezavisnih novina*

Napisao: Ismet BEKRIĆ

bilj – ceker, pomilovao me po glavi uz obaveznu uzrečicu 'Poljubila te cura u moj obraz'.«

U sjećanju, i zapisanim redovima, ostali su i vatrogasci, i sportisti, i brojni članovi Kulturno-umjetničkog društva »Budućnost«, pa i brojna druženja pod mirisnim lipama. Ostao je taj čudesni svijet koji je počeo nestajati, tanjiti se, još tamo osamdesetih, a posebno od devedesete godine prošlog stoljeća, kad se sjenka rata i progona počela nadvijati nad Gornjim Šeherom i njegovom čaršijom...

Gornji Šeher se sada ponovo budi, ljudi dolaze, doduše više na tri-četiri mjeseca, tokom ljeta. Tada dolazi i Sadik, koji je obnovio svoju kuću: »Svakog jutra, po običaju, idem u čaršiju kupiti novine i određene namirnice, i tom prilikom zastanem na žičanom mostu, gledajući svoj lijepi smaragdnozeleni Vrbas, ljepotu Šehitlučkog brda, Ilidže, Graba, Tabaka, Sitara i svoju čaršiju. Sve dražu i dražu kako starim...«

O tom »buđenju« Gornjeg Šehera, o dolascima i odlascima, o obnovljenim kućama, o naseljima i sokacima, o ljepotama obala Vrbasa, o pogledima i na drugu obalu, Sadik Beglerović nam, evo, piše i u svojoj novoj knjizi »Kad ožive obale Vrbasa«, u kojoj nas slikom i riječju vodi kroz Gornji Šeher, pokazujući i ono što još treba uraditi, a još više one svakodnevne slike i detalje koje »kolijevci Banjaluke« udahnuju više radosti i ljepote, podstičući da se ne zastane, da se nastavi zajednički put do starog/novog Gornjeg Šehera. Ponovo pro-

lazimo šeherskim naseljima, ulazimo u avlije, pozdravljamo se s onima koji su tu i prisjećamo se onih kojih još nisu došli ili koji, nažalost, više nema, kao vode koje su protekle, ali kojih ipak ima u žuborima što traju.

Autor ove knjige, Sadik Beglerović, proslaviće 2019. godine svoj 80. rođendan; nanizao je 80 bogatih godina ispunjenih obrazovajem (završio je srednju tehničku školu »Jurica Ribar« u Zagrebu, specijalizirao se u Institutu za unapređenje organizacije rada i usavršavanje kadrova u Beogradu, završio i specijalizaciju iz oblasti robnog prometa), predano radio na odgovornim i složenim poslovima u kombinatu »Vrbas« i »Šipad-komercu« u Banjaluci, bio je zapažen u društveno-političkom (dobio brojna odlikovanja i priznanja) i sportskom životu (završio i trenersku fudbalsku školu, te branio boje fudbalskog kluba »Budućnost« u Gornjem Šeheru). U dva mandata bio je i predsjednik skupštine udruženja »Ljiljan« i član glavnog odbora Saveza Banjalučana u Švedskoj, a poznat je i po svom nesebičnom humanitarnom radu.

Svakog ljeta dolazi u svoj rodni Gornji Šeher, da podijeli radost sa svojim sugrađanima onda »kad ožive obale Vrbasa«, i kad se kuće i avlije još više približe vodi. Jer tada, kako piše u ovoj knjizi, objavljenoj ponovo u novinsko-izdavačkoj kući »Nezavisne novine«, svi smo kao jedna porodica. »Tu, uz naš Vrbas, sve generacije, od najmlađih do najstarijih.«

Prva školska ekskurzija

Ćirom do Beograda

Napisala: Ljubica PERKMAN

Godine u Medicinskoj školi brzo su se nizale, kao proljeća u banjalučkim alejama... Krajem trećeg razreda imali smo prvu veću ekskurziju, i to putničkim vozom za Beograd. Učenici su se radovali da upoznaju glavni grad Jugoslavije.

Dočekali smo i taj majski dan, kad smo se okupili na željezničkoj stanici u Banjaluci i zajedno pozdravili razrednika Triška, profesora već u godinama.

Bila je to i prva Majina ekskurzija. Vozom, prvo do Sarajeva, noćenje, pa slijedećeg jutra ćirom za Beograd. Maja se radovala da će posjetiti stariju sestru, koja je s mužem živjela u Sarajevu i s kojom se duže nije susretala.

Nakon duže vožnje, pisak lokomotive najavio je ulazak voza u željezničku stanicu u Sarajevu. Maja je već kroz prozor ugledala sestru koja ju je željno očekivala. Ubrzo su se našle u zagrljaju. Provele su noć u razgovoru, Rosa je pitala za roditelje i rodbinu, koju dugo zbog poslovnih obaveza nije posjetila.

Poslije doručka su prošetali kroz Sarajevo, Maja je bila oduševljena znamenitostima grada i rijekom Miljackom, što se provlačila ispod brojnih mostova, svjetlucajući i žuboreći. Zatim su posjetili Ilidžu i u šetnji doživljavali ljepote ovog kraja kojemu je posebnu draž davalo vrelo Bosne.

Učenice su bile punoljetne i već su imale i prve simpatije, a kad bi ih profesor sreo na ulici, s momkom, mrštio bi lice.

Kad su doputovali u Sarajevo, učenici su se razdvajali, jedni su spavali kod rodbine, a drugi u studentskom domu. Učenici su veče proveli u šetnji. Prof. Triško je šetao ulicom sam i kad bi sreo učenice, okrenuo bi glavu ustranu, kao da ih nije vidio. Čuvao je riječi dok se ne vrate na nastavu u Banjaluku.

Popodne su svi morali ponovo na željezničku stanicu u Sarajevu i nastaviti put ćirom za Beograd.

Rastanak sa sestrom Rosom i njenim mužem Milovanom Maji je bio težak, a nije zaboravila ni njen savjet: "Čuvaj se, seko, u Beogradu, veliki je to grad i mnogo se toga i lošeg dešava!"

Začuo se zvižduk čire, pustio je paru, koja se izvijala do neba. Putnici su ulazili u voz. Profesor Triško je okupio učenike oko sebe i pokazivao prstom u koji vagon treba da uđu, da se smjeste...

Vožnja činom je bila veoma spora, nestašni dječaci su se naginjali kroz prozor, pjevali su, smijali se i mahali prolaznicima.

Kad su se u vozu smjestili, prof. Triško je skinuo kaput i malo se opustio, osjećao je umor... Od galame u kupeu nije mogao odmah zaspati, u momentu je pogledao učenice i jednoj rekao:

"Je li, Borja, je li ti sinoć ono bio rođak što si ga držala ispod ruke?" Borja se samo zacrvenila u licu, nije mogla da progovori.

"A ti, Spomena, i ti imaš rođaka ovdje u Sarajevu, zagrlili ste se bogami lijepo. Sve ste se na brzinu snašle, svaka vam čast, da su vas vidjeli vaši roditelji, kako ašikujete, kako bi reagovali?"

Kratko je razgovarao s učenicima, ponudio ih zatim keksom, svakome po jedan, a tada je kutiju zatvorio i stavio na stol. Zaklonuo se iza svoga kaputa i pokušao da zaspi. U vagonu je bilo veselo, mnogo smijeha, niko nije mogao da spava, razrednik se pretvarao da već drijema, a sve je osluškivao.

Borja i Spomena htjele su da razredniku nekako uzvrate, zato što ih je opomenu pred razredom zbog zabavljanja, uvjereni da stvarno spava. Krišom su otvorile njegovu kutiju i sav keks pojele. Učenici su posmatrali i samo se došaptavali, plašeći se da ih razrednik ne uhvati. Prof. Triško je kradom posmatrao, kako njih dvije uživaju u keksu, ali nije ni riječi izustio.

Nakon dužeg putovanja stigli su u Beograd, gdje ih je dočekao direktor Studenskog doma, pozdravio ih i zatim ih odveo do soba. Ustali su i ranije nego obično, želeći da što prije doručkuju, a zatim prošetaju i upoznaju Beograd. Profesor Triško je pogledao u Maju, govoreći:

"Ostanite u grupi, nemojte da se izgubite, a ti, Majo, ako se zagledaš u kakvog studenta, pa još stranca, neka ti i bude."

Svi su se slatko nasmijali, jer u Banjaluci nije bilo toliko studenata iz daljina.

Maja je bila tiha, nenametljiva, nije ni pomišljala na momka, a pogotovo da će upoznati baš nekog stranog, koji tek uči naš jezik.

Maja je mogla i bez došljaka doživjeti neugodnosti. Šetajući s grupom učenika pored groblja, jedan mladić je Maju snažno uhvatio za ruku i na silu pritisnuo uz zid i pokušavao poljubiti. Maja se otimala svom snagom i, kad se nekako izvukla, trčala je kao uplašena srna da stigne svoj razred. Kad je dotrčala do svoje grupe, sjetila se savjeta starije sestre Rose: "Čuvaj se, seko, Beograd je veliki grad i svašta se dešava."

Maja se plašila da će se opet tako nešto neugodno desiti i dobro se držala razrednika i učenika. Proveli su nekoliko dana u Beogradu, šetali ulicama i na kraju posjetili Kalamegdan. A onda, ponovo na stanicu, i ponovo činom do Banjaluke.

Nije bilo odmora od ekskurzije, već narednog dana čekale su ih njihove klupe. Na času hemije, profesor Triško je pozdravio učenike i razgovarao o putovanju, a pogled mu odluta do Borje i Spomena, koje su bile nerazdvojne kolegice. Odmahivao je rukom:

"Nije važno, Borja i Spomena, niste vi pojele moj keks u vozu, je li tako? Hoću da čujem, je li tako?"

Borja i Spomena su ostale bez riječi, šapućući:

"Vidi, vidi, ipak nas je uhvatio..."

Razrednik je glasno rekao:

"Sutra ćete mi donijeti kutiju keksa, napravio sam se da spavam, samo da vidim koliko ste poštene. Sve sam vidio i sve znam... A sad mi odgovarite na pitanja iz nove lekcije!"

Borja i Spomena su ostale bez daha, znale su šta ih čeka...

Profesor je u dnevnik upisivao ocjene, i ne sačekavši da se snađu i "dođu sebi".

"Sjedite, čurke jedne, naučite, pa popravite jedinice!"

Elit Städ Sverige AB

Järnvägsgatan 2B, 582 22 Linköping

www.elitstad.com

Telefon 0142 126 01 Mobil 070 952 24 66

Elit Städ Sverige AB är en företag som har fokus på leverans av tjänster av högsta kvalitet. Vi startade vår verksamhet år 2006, och sedan dess har vårt kundunderlag och omsättning stadigt ökat, tack vare de kvalitetsnivåerna vi har uppnått. Vi levererar kundanpassade lösningar, i högsta möjliga grad beroende av kundens krav och önskemål. Lokalvård av kontor och butiker, bygg- och flyttstäd samt alla typ av golvvård ingår i våra dagliga uppdrag.

I vårt arbete använder vi oss av en modern maskinpark samt är miljöanpassade till rådande lagar och bestämmelser genom vårt miljövänliga arbetspolicy och miljötänk. Vi utför uppdrag enl. löpande avtal samt enstaka uppdrag, båda med kvalitetsförsäkringar och kvalitetsgarantier. Idag är vi verksamma i Södermanland, Östergötland, Jönköpings län samt Älvsborgs län. Vår personalstyrka är i dagsläget 23 personer och vi ser framemot att inom kort även anställa fler. Vi samarbetar med Sveriges största leverantörer av hygienprodukter, och är även certifierade och utbildade i de olika användningsområden. Elit Städ följer de rådande kollektivavtal samt innehar F-skattebevis och ansvarsförsäkring. Välkomna till Elit Städ Sverige AB - ett företag med kvalitet i fokus!

Svi vi koji ste zainteresovani za posao u ovoj branši, a željeli bi raditi kod nas u gradovima: Linköping, Norrköping, Nyköping, Mantorp, Jönköping, Borås, Mjölby mogu se javiti na naše kontakt telefone.

Potpisi na košarkaškoj lopti

Piše: Angel TRAJKOVSKI

Još jedno tradicionalno druženje prijatelja sa sportskih terena

Ovogodišnjim dolaskom u Banjaluku imao sam mnogo lijepih susreta, sa meni dragim ljudima, mojim prijateljima, sa kojima sam prije mog odlaska u USA (prije skoro 25 god.) imao divna druženja u našem gradu. Da, počeo bih od naših zlatnih Olimpijaca, Abaza Arslanagića, Milorada Karalića i Antona Josipovića, jer oni su bili i ostali vječni ponos našeg grada, naše zemlje, naše Juge...

Abaz Arslanagić, po mnogim vrhunskim svjetskim rukometnim stručnjacima najbolji rukometni golman svih vremena, koji je unio nešto novo u rukometu, nešto što su mnogi poslije kopirali, tzv. "lepezu"... U naš grad je donio zlatnu Olimpijsku medalju u rukometu iz Minhena 1972., zajedno sa Karalićem, Popovićem, Selemom... S "Borcem" je 1976. god. osvojio Kup šampiona Evrope, što je praktično značilo da je naš "Borac" bio najbolji tim svijeta... S Akom smo se ovog ljeta skoro svakodnevno družili, najčešće ispred "Palasa"...

Milorad Karalić, nosilac zlatne Olimpijske u rukometu iz Minhena 1972., kapiten RK "Borca" kada su 1976. osvojili Kup šampiona Evrope. Slikali smo se na njegovim teniskim terenima, koji su dobili ime po njegovom broju rukometnog dresa "K-4"...

Anton Josipović, osvajač zlatne Olimpijske medalje u boksu u Los Anđelesu 1984. Svake godine se srećem s njim, "bacimo priču" na nekadašnje lijepe dane, na vrijeme kada je naša BL bila jedan od najznačajnijih sportskih gradova u Jugoslaviji, a ove godine s nama je bio i poznati novinar, naš prijatelj Slobodan Pešević.

Znam da malo kasnim s uobičajenim osvrtom na naš tradicionalni sastanak "Posljedni petak maja 2019.", ali u međuvremenu se dosta toga događalo što je na neki način poremetilo moj uobičajeni ritam i moje obaveze. Ne, nije bilo ništa strašno, tragično, ali nisam navikao da odlažem obaveze zbog nekih neplaniranih događaja.

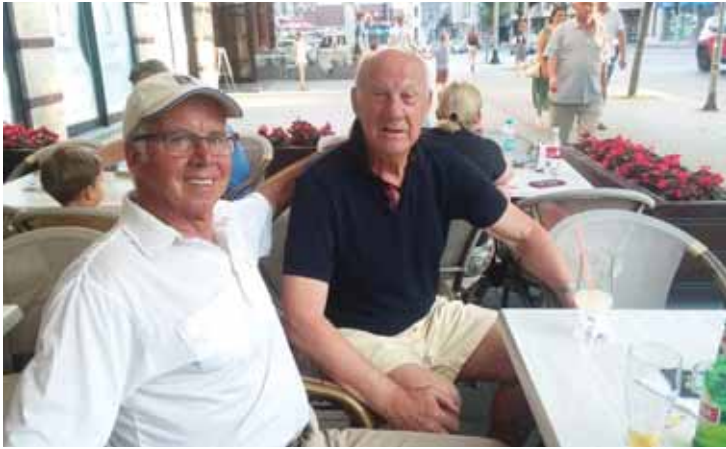
Kao i prethodne godine, dogovoreni sastanak je bio u restoranu "Studentac". Bilo je divno ponovo sreći svoje dugogodišnje prijatelje, saigrače, a ovogodišnji susret je bio još više uljepšan prisustvom nekih prijatelja koji su došli prvi put. A na druženju priči nikad kraja, stalno je bio prisutan smijeh, poneko i prepoznavanje, zagrljaji, obećanja za nove susrete, a najčešće podsjećanje na događaje sa košarkaških terena, sa naših putovanja, iz školskih klupa, sa korza i na naše lijepe Banjalučanke. Preneseni su pozdravi od naših ovogodišnjih dobitnika svjetskih priznanja "Ulazak u Kuću slavnih", Vlade Divca i Bogdana (Boše) Tanjevića. Uprkos konstantno preglasnoj muzici, druženje je bilo na visini, a zvijezda večeri je bio naš dugogodišnji košarkaški sudija Muhamed Ibrahimbegović – Palada, koji je uprkos svojim podmaklim godinama, napunio 90, došao na skup iz Švedske. Sa njegovog lica je zračila sreća, vidno je bio uzbuđen, ali bez obzira na godine uvijek je

razdragan, prepoznatljiv. Svi su željeli da se pozdrave s njim, da ga zagrlje i da se slikaju s ovim predivnim čovjekom.

Mi, košarkaši, ne možemo bez naše lopte pa smo se na jednoj svi potpisali, za sjećanje na ovo prekrasno druženje.

Angel, Slobodan Pešević i Ante Josipović

Angel i Abaz Arslanagić

Angel i Milorad Karalić

Borko Miljević-Holivud, Dusan Rodić-Roda, Dragoljub Obradović-Cober, Dragan Obradović-Griška i Tihomir Stupar-Ćisa

Angel Trajkovski-Gele, Davor Crnić-Dejvi i Slobodan Jelić-Bato

Preljepo druženje košarkaških veterana

Muhamed Ibrahimbegović-Palada, Želimir Sejdinović-Ček i Drago Kopanja-Kop

Branko Dokić-Doka i Dragoljub Obradović-Cober

Zlatan Smailagić-Dino sa suprugom, Vladimir Taušan-Tašo, Vukašin Božić-Kašo, Angel Trajkovski-Gele (trener te generacije) i Goran Majstorović-Majstor.

INSPIRACIJA

Odlaze moji snovi.
I muze moje odlaze.
Idu, hrle, žure.
nove ih privlače staze.

Da u novom okruženju,
uz Zelenu rijeku,
ponovo ožive,
ponovo poteku.

Kako da ih zaustavim?!
Gdje da nađem muze nove,
nove inspiracije,
probuđene snove.

Ako nisu pored mene,
letim s njima i ja,
zavičaj će opet biti
moja inspiracija.

Uz prvu pjesničku zbirku likovne umjetnice Sabahete Hadžikadić (»Bosanska riječ« - »Lijepa riječ«, Tuzla, 2019.), koja je predstavljena i na ovogodišnjem »Vezenom mostu« u Banjaluci

Nove knjige

ODRAZ NEDOSANJANIH SNOVA

Piše: Šimo EŠIĆ

Banjalučanka u tuđini, Sabaheta Hadžikadić, godinama pejzaše i odsjaje svoga rodnog kraja, svoje rijeke i aleja, pretvara u slike, u čudesne nijanse boja i osjećanja; njene slike nemaju strogo određenih okvira, one su otvorene, beskrajne, utisnute u sjećanja i želje da se ponovo dožive. »Sve što imam u sebi, / samo je odraz / nedovršenih snova i jave«, piše ova likovna umjetnica i dizajnerka, sa čije se palete sada razlijevaju i riječi – stihovi njene prve zbirke, njeni »Nedosanjani snovi«.

»To su moje životne priče«, piše u jednoj pjesmi ova slikarka i pjesnikinja, u čijem se stvaralaštvu prepliću, prožimaju, traže boje i riječi, da bi pokušale izraziti duboko lični i široko univerzalni osjećaj života koji »nije samo uživanje« nego i vječiti izazov, sazdan i od bura i oluja, i očiju punih suza i sjetnih odsjaja.

»Ko kroz život traži lakše pute, / svileni osmijeh i ljepotu, / uživa k'o

leptir na cvijetu, / ništa sem življenja / ne daje životu.« Čitamo u poetskom rukopisu Sabahete Hadžikadić koji, riječju i slikom, pokušava da i razotkrije, do bola, i uljepša, do čarolije, jedan život u kojem se sudaraju i dopunjavaju slike sretnijih godina mladosti i zavičaja, i crno-bijelih svjetskih prostranstava i daljina u kojima prognani traže svoje nove motive i inspiracije.

Za Sabahetu Hadžikadić boje nisu samo ono što se vidi, nego više ono što se osjeća, što svojim nijansama i shvatanjima oslikava, izražava

stanje duha, opiranja, stvaranja, dostojanstva, postojanosti. Boja je zapravo metafora, jer i riječi imaju boju/boje, i sjećanja su sazdana od boje, od nijansi, ne samo od onih svijetlih, prozračnih, nego i od tamnih, zgusnutih, kroz koje se stihovi probijaju i tako pročišćavaju i opstaju.

I ovoj knjizi pjesama, nastalih uglavnom u zadnjih nekoliko godina, posebnost, izvjesnu izvornost, upravo daje to ishodište: pjesma boje / boja pjesme.

Stan u centru Banjaluke 60 m2, centralno grijanje, drugi sprat, renoviran...

U Mjesnoj zajednici **Centar 2**, naselje **Sime Matavulja br. 12**, prodaje se stan ca 60 m2 (dvosoban/preuređen u trosoban), drugi sprat, sa liftom, kod stare bolnice i ispod tranzita, lamela do nekadašnjeg kafica Ring, preko puta PIO, bivše naselje Ante Jakića, s pogledom na staru bolnicu, 3 minuta do Boske ili hotela Bosna, obdanište ispod prozora, blizu trgovinski centar i druge prodavnice. **Kupatilo/Wc** preuređeni savremeno s pokretnom kadom, **novi svi prozori sa ALU roletnama**, renovirani **unutrašnji zidovi** do vanjske strane zgrade, **centralno grijanje**. Cijena **55.000 eura**. Informacije mobil u Švedskoj: **0046739534803** ili BiH **00387603370866** i **0038765300201**.

Sobe i apartmani na Čiovu povoljno!

Na poluotoku **Čiovo** (kod Trogira), Adresa: Čiovo, Donji okrug, Ulica **Osoje 9, broj 4** - iznajmlju se jako povoljno **sobe, pomoćni i uređeni apartmani**, udaljeni **od mora ca 20 – 50 metara!** Posebno povoljno duži boravci za parove, grupe ili veće društvo. Zainteresirani za duži povoljan boravak mogu dobiti i prigodno zaposlenje u ugostiteljstvu i različitim zanatskim zanimanjima. Dio apartmana iznajmljuje se i preko zvaničnih agencija, a pomoćni apartmani (nepotpuno opremljeni) i sobe mogu se rezervirati preko viber mobila: **00385957304698 Muharema Hadžiselimović**, ili e-mail: lastro.hadziselimovic@gmail.com

PANSION VILLA EVA OMIŠALJ - OTOK KRK

SAMO 5km od aerodroma RIJEKA

*Bara 5 km från flygplatsen Rijeka
otvoreni smo cijelu godinu*

Vi har öppet hela året

Privatna plaža, restoran i pizzeria u sklopu pansiona

Privat strand, Restarang och Pizzeria tillhörande själva pensionat
više informacija na WWW.VILLA-EVA.COM

Mer informatio på

ZOVU ME ULICE MOGA GRADA

Nataša Križanić: Iz banjalučkog poetskog spomenara

Početak prošle godine u Portlandu, u Americi, preminuo je Josip Križanić, nekadašnji novinar “Glasa” i literat čije smo stihove mogli čitati i na stranicama “Banjalučkih žubora” i našeg magazina. Put njegove riječi nije se ipak završio; nastavlja ga njegova kćerka Nataša, čija poetska sjećanja na grad njene mladosti objavljujemo u ovom broju.

Josip i Nataša

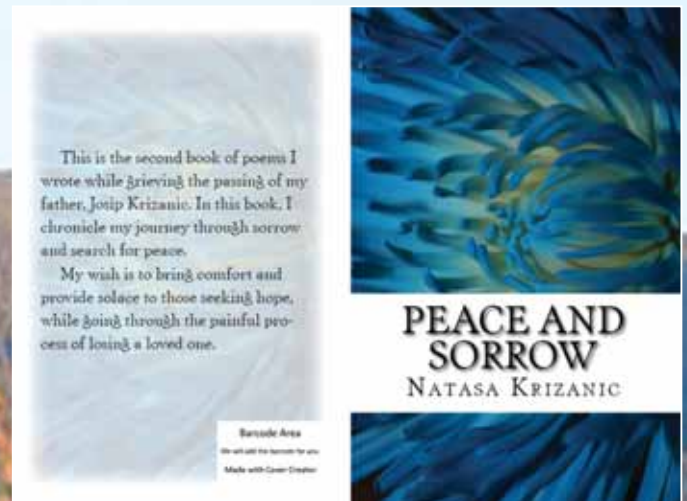

INSANIĆ

Čim Gospodskom prolazim uveče,
neki miris odmah mene mami,
To Insanić svoje kifle peče,
Moram svratit, makar i po tami.

Nisam gladna, odoljet ne mogu,
Makar kasnim, ja se zaustavim,
Pojest ću je, makar jednu s nogu,
Pa ću dalje, žvačuć, da nastavim.

Iz pekare taj se miris širi,
Iza kifli pekar malo viri,
“Šta ćeš?”, pita, a ja kažem: “Dvije!”
Znam da jedna ipak dosta nije.

RODNI GRAD

Zovu me ulice moga grada,
Aleje mirišu kao i prije,
Ali ni šumor vjetrova ne zna,
Da ipak ništa isto nije.

Vrba i dalje žuborom zove,
Miluje čamce, zeleni se, blista,
Radosni smijeh daleko se čuje,
Ali ni ta djeca nisu ista.

Šehitluci prkose, nad gradom bdiju,
Putnike mame prema visini,
Ali ni ta planina više ne zna,
Da sam ja daleko, u tuđini.

Protiče vrijeme, sve se mijenja,
Samo jedna ostaje nada,
Da nikad neću zaboraviti
Ljepote moga rodnoga grada.

LUTALICA

Lutalico, kud te noge nose,
Zar ne vidiš trnovitog puta,
Dom tražiš, al' ga nećeš naći,
Da pretražiš i hiljadu kuta.

Lutalico, zašto gubiš vrijeme,
Dom je samo jedan i jedini,
Njega nikad nećeš drugdje naći,
Ni u kakvoj dalekoj tuđini.

Lutalico, idi domu svome,
Kakav god je, tu je srce tvoje,
Bogatstvo čitavoga svijeta
Ne zamijeni miris grude svoje.

ALE

Ide Ale i cekere nosi,
Svako misli, došao da prosi,
On ne traži, nego samo daje,
Svako dijete, jedno kinder jaje.

Ide tako, pa zastane vješto,
Iz cekera da izvadi nešto,
Na dlanu mu, evo, čokolada,
"Životinjsko..." sa brojem ozada.

Nema dana, da ne dođe Ale,
Razveseli – velike i male,
U gradu ga svi dobro poznaju,
Svi radosni, čim ga ugledaju.

IN MEMORIAM

Miroslav (Jovan) Dujaković, 1933(34)-2019.

POTPIS SVETOG DUHA

Otac i majka, posljednja zajednička fotografija, maj/2019

Život u radu i treptaju zvijezda

NAPISAO: DR RADE DUJAKOVIĆ

Neobična i zagonetna kaligrafija zadušne svijeće, kao iz bajke o Aladinovoj lampi, u kući moga oca, na dan njegove sahrane na Duhovski utorak, 18. juna Ljeta gospodnjeg 2019., simbolika je nedokučiva nama običnim smrtnicima, kao što je neshvatljiv i smisao očeve smrti baš na blagdan Duhova, 16. juna, kada se Sv. duh spustio (te nedjelje, u zoru) i izbavio dušu njegovu iz bolešću napaćenog tijela!

Po hrišćanskim principima, smisao je valjda u vjeri koja nam

daje snagu, nadu i utjehu da smrt najbližeg prihvatimo kao prirodni kraj, kao što je rođenje čovjeka prirodni početak ovozemaljskog života! A o početku i kraju ljudskog života, simbolično svjedoči i tzv. fetalni položaj u kojem se pokojnik zatekne u bolesničkoj postelji (poput fetusa u majčinoj utrobi)!

Doktorica Ljerka Kezić, hematolog na banjalučkoj Internoj klinici, koja je posljednjih mjeseci sa naročitim humanizmom, altruizmom i ljekarskom empatijom, liječila oca, demonstrirajući na-

jviše principe Hipokratove etike, kaže da samo posebni ljudi odlaze (sa ovog svijeta), o Božiću i o Duhovima! A moj otac Miroslav, bio je u neku ruku, zaista poseban čovjek!

Naime, ovo nije bio prvi i jedini njegov susret sa tom crnom jahačicom apokalipse! Kao sedmogodišnji dječak, bio je svjedokom užasa, gledajući preko taraba seoskog plotu, iz dvorišta rodne kuće, pravo u oči sa smrću svoga oca u ustaškom masakru, u zaseoku Dujakovića u čelinačkom selu Brezičani! Užasnute dječje oči gledaju strijeljanje oca Jovana, stričeva, rođaka!

Bilo je to, prema izvorima nedavno preminulog historičara prof. dr. Živka Sekulića, 23.septembra 1941.godine. Za razliku od ove, sadašnje smrti moga oca, jednog od rijetkih u familiji, koji je doživio starost (njegovi preci većinom su umirali nasilno, u ratovima, otac u Drugom, a djed u Prvom svjetskom ratu), gdje je nakon opijela i sahrane slijedio mirni i dostojanstveni odlazak na zadušni ručak u obližnjoj sali Rebrovačke crkve, rođenja presvete Bogorodice, one ratne '41. tog krvavog septembra, nije bilo ni opijela, niti zadusnog ručka, bili su jauci žena i vriska djece, spaljene i opljačkane kuće, bježanija i spasavanje žive glave. Jasenovac, put bez povratka! Uslijedile su potom duge i teške ratne i poratne godine gladnog i bosonogog djetinjstva, a u duši mog oca, urezao se dubok i bolan ožiljak, jer o tim tragičnim događajima i traumama iz djetinjstva, rijetko je pričao.

Dolazi vrijeme socijalističke izgradnje i obnove ratom razorene zemlje, Titove Jugoslavije, odlazi se 'trbuhom za kruhom'. Slijede najprije Zemljoradnička zadruga Danko Mitrov u Dubravi, potom izgradnja pruge Doboj-Banja Luka (probijanje tunela 'Tromeđa'), odsluženje vojnog roka u Pirotu, na bugarskoj granici i onda definitivni odlazak iz sela u grad. U eri intenzivne industrijalizacije zemlje Dujakovići postaju poznati građevinci, građevinski majstori, zanatlije...

...otac radi na izgradnji banjalučke Celuloze, Termoelektrana i solana u Tuzli, Natronke u Maglaju, pedesetih i šezdesetih godina prošlog vijeka. Najveći dio radnog vijeka provešće u GP.Krajina (GIK Kozara), doškolovao se za građevinskog poslovođu i praktično nema značajnijeg stambenog bloka, industrijskog pogona (Incel, Čajavec, Jelšingrad, Žitoprodukt), bolnice (Papriko-

vac), robne kuće (Boska), toplifikacije grada, izgradnje mostova i hotela u kojima nije učestvovao i vodio brojna gradilišta sedamdesetih i osamdesetih godina od Banje Luke, Tuzle, Splita (stadion 'Poljud' za Mediteranske igre 1979.) i zagrebačke petlje i saobraćajnice, objekte za Univerzijadu 1987.godine.

Ispraćali smo mi oca i u daleke nesvrstane zemlje i na druge kontinente od Afrike do Azije, od Tripolija u Libiji do Bagdada i Kirkuka u Iraku. Upirući naše radoznale poglede i dječje prstiće u plavo nebo koje su visoko parali putnički avioni, pogađali smo u kojem će se iz dalekog tuđeg svijeta, jednog dana vratiti 'naš tata'! I uvijek se vraćao lijep i nasmijan, na veliku radost nas djece, sa koferima punim orijentalnih i egzotičnih poklona iz Zlatnog sokaka kralja Idriza u Tripoliju (gdje se otac zatekao 1968. godine u vrijeme Gadafijevo vojnog puča) i svile i kadife Vavilonske prijestonice, arapskog Carigrada, Bagdada (nesuđenog domaćina Samita nesvrstanih zemalja), u vrijeme ekonomskog procvata Iraka pod Sadamovim režimom, gdje će ga dočekati Iračko-iranski rat 1981/82.godine, bombardovanje gradilišta, zatvaranje oštećenog bagdadskog aerodroma što će oca spriječiti da u martu 1982. godine stigne na sahranu majci, našoj babi Vidi, ratnoj udovici i mučenici iz one tragične 1941. godine.

Sa suprugom Vukosavom (rođ. Stojanović) iz susjednog sela Ladjevci, proveo je šezdeset i jednu godinu u braku u kojem su stekli tri sina, sada već odrasli ljudi (Rade, Nedeljko i Boro) i petoro unučadi.

Proveo je Miroslav život u radu, koji mu je, sve dok je služilo zdravlje, bio izvor egzistencije ali i relaksacija i zadovoljstvo. Živio je skromno i pošteno, tiho i nenametljivo.

I tako sve do sudnjega dana i ovog potonjeg, neopozivog i bespovratnog, kako to narod lijepo kaže, odlaska zauvijek "na onaj svijet", u vječnost!

A mi, njegova porodica, njegova djeca, koji smo ga uvijek željno čekali sa dalekih neimarskih putovanja, možda ćemo u vedrim noćima, na zvjezdanom nebu, u treptaju zvijezda, ponekad prepoznati dobru i plemenitu dušu našeg oca.

Jula 2019.

Muharem Omerović

Banjalučko djetinjstvo

Bosanskohercegovački, i banjalučki, književnik Muharem Omerović, koji je bio i naš saradnik, preminuo je u junu ove godine, u 80. godini života, ostavljajući u svojoj literarnoj baštini više knjige poezije, proze i humora, među kojima posebno mjesto zauzimaju pjesničke zbirke za djecu.

Objavljujemo njegova sjećanja na godine djetinjstva u Banjaluci, iz knjige *Pisci o sebi (Sličice iz djetinjstva)*, u izdanju Dječje knjige „Bosanske riječi“ iz Sarajeva.

Muharem Omerović: DOBA RAZNORAZNA

Godina ima četiri godišnja doba.

A ja – k'o rodna jesen. Svojih doba imam mnogo više. Od kolijevke pa do groba sva su doba pjesnikova doba...

DOBA DJEČAŠTVA

U Maloj raji bio sam glavna fora. Dobro je u Maloj raji biti Al Kapone. Bio sam mozak svih akcija kako iz kremenata kamena izbiti dinar. A da bi neko bio uzor svima, moralo se štošta i podnijeti. Da natjeram družinu Male raje da skače sa zida visokog tri metra, morao sam sa tog zida skočiti prvi. Ja prvi – ostali za mnom. Ako bi se neko i

podbio, suze su bile neizostavne. Ali dozvoljene! Na sreću, lomova ruku i nogu nije bilo. U ono naše vrijeme masovno su djeci davali riblje ulje. U kašikama i litrima. I svako jutro, čim bismo san otjerali sa očiju, i čim bismo usta otvorili da kažemo „dobro jutro“, u usta bi nam ugorali najveću kašiku ribljeg ulja. Po savjetima doktora – a da djeca ne budu rahitična. Sad nešto mislim, dobro je da nam ga nisu davali i kutljačama.

Kako i pričam, u svemu sam se isticao kao naj, naj. Samo je žučo Zuhdija u trčanju bio brži od mene. I uvijek, ama baš uvijek je taj heronogi pirgo mene, vođu raje, ostavljao iza sebe po metar-dva. Zbog toga me je izjedao kao žagura. Zbog toga sam ga često tjerao iz raje. Ako ne podnosiš konkurenciju, boljeg izbaci iz svoje blizine i mirna raja.

DOBA SJETVE

Počela je 52. I nikada neću znati ko mi je dao adresu časopisa. Sa dvanaest godina postao sam saradnik lista „Djeca za djecu“ koji je izlazio u Zagrebu, a čiji je urednik bio Mladen Bjažić. Imao sam novinarsku iskaznicu (valjda što sam se iskazao), što je za mene bilo veliko kao neboder nasred sela. Kao svjetionik uz obalu mora.

DOBA MOJE I MIĆINO

I Mića je stanovao u Ruzveltovoj. I postao je član Male raje. Mića fiskulturnik. Znao me je obendijati pa odvesti u Fiskulturni da vježbamo na strunjačama. Iz Fiskulturnog smo uglavnom izlazili

ovako: Mića rasprlitan i uspravan a ja skrhan i držeći se za leđa. Dobro da mi je i jedan bubreg ostao na mjestu!

On je fiskulturnom salom hodao na rukama kao na nogama, a ja, kada bih pokušao da napravim stoj na rukama, potrešao bih zgradu Fiskulturnog. Hvala kožnim strunjačama što mi bubrezi ne poispadaše!

Dugo sam živio u Doboju. Jednom prilikom, kada nas sudbina sastavi u Banjoj Luci, pričali smo o svemu. A sjećaš li se ti, upita on mene, kada si me natjerao da napišem neku pjesmicu, pa kada sam ti je sutradan pročitao, rekao si: Nikada od tebe neće biti pjesnik?

Sjećam se, moj Mića, isto kao što ja nikada nisam mogao postati gimnastičar.

Mića je kasnije bio prvak BiH u skoku udalj.

DOBA CRKVENAŠA

Maloj raji nikada nije bilo dosadno. Uvijek smo znali izmisliti zanimaciju. Kažu, ko voli raditi, on sebi uvijek nađe posla.

Znali smo u ljetnim danima sići u Crkvenu, rječicu koja je tekla kroz srce Banjaluke, zasukatati rukave a zavrnuti nogavice pa ruke pod kamenje. Vadili smo ispod šupljina sakrivene ribice, a ponekad je tamo bila sakrivena zmija ili žaba.

Kada bismo na niz nanizali dosta ribica, pošli bismo napraviti gozbu. Svako od nas je dobijao zadatak i svaki put taj zadatak je bio drugačiji. Jedan je morao očistiti ribice i pripremiti ih za tavu. Drugi je trebao napraviti ognjište od tri cigle, nakupiti suharaka za vatru i donijeti od kuće šibice. Trećega je zapala dužnost da kući ode po tavu, da donese fildžan ulja i soli u papiriću. Četvrti je isto morao kući. Odrezati preko sredine kruha dvije najveće kriške i to donijeti krišom od majke.

Kada su nakon svih priprema ribice požutjele u tavi, sjedala bi Mala raja oko sofre, podijeljeno je svakome po komadić kruha, i nastala je trka ko će više ribica strpati u usta. Jelo se halapljivo k'o da smo svi iz gladi pobjegli. Nakon jela tavu nije ni trebalo prati. Bila je tako omacana, takoreći oblizana.

DOBA ROMOBILA

Svi iz Male raje imali smo drvene romobile. Sa točkovima od kuglagera. Prednji točak bio je dvaput veći od zadnjeg. Ti naši ro-

mobili stvarali su takvu buku da je strahota bilo slušati ih. Pogotovo kada se na jednom prostoru nađe njih sedam-osam.

Svakodnevno naš poligon bio je na trotoaru glavne ulice, ispred jedne kišobrandžijske radnje i jednog frizeraja. I svi mi dvotočkaši dobro smo znali da će se vlasniku kišobrandžiji dići kosa na čelavoj glavi kad čuje da dolazimo. Bila je to grmljavina iz vedra neba. A onda je svake minute prozujao neki romobil, pa jedan za drugim. Kada vlasnik kišobrandžija više nije mogao izdržati invaziju romobila, otvarao bi vrata radnje i sa pola kante vode – vrebao nas. I mi iz Male raje znali smo da nas čeka kupanje. Kada bi se neko drznuo da radnji priđe bliže, iz radnje se začuo povik majstora i pola kante vode sručilo se na onog najbližeg. Za tili čas taj dasa bio je kao da su ga izvukli iz Vrbasa. Mocar od glave do pete.

DOBA BIZNISA

Postoji pjesma: Kad se cigo zaželi medenih kolača, on pošalje Ciganku da po selu vraća. A kada se Mala raja poželi Šukrijinih kolača, ona krene u biznis.

Ko bi to danas znao odakle toj Maloj raji tolika korpa? A bila je pozamašna, podugačka, poširoka, poduboka. Svako iz raje mogao je u nju sjesti pa da ga pronosamo k'o faraona u nosilima.

Kada bi u kino Palas ili Kozaru došao novi film, Mala raja je bila na nogama. Najmanje šestorica pošli bi uz prugu iz Banjaluke prema predgrađu. Duboka korpa bila je sa njima. Pažljivo, poput deminera, pretraživali su svaki pedalj. Uz prugu i oko šina. Skupljanje su oštećene ili zaboravljene ploče koje su spajale šine sa pragovima. Skupljeni su teški šarafi, a svaki od njih imao je pola kile u sebi.

Sve nađeno trpali su u korpu a onda bi uz neki orijentir sve ostavljali i išli dalje. Kada bi zaključili da im je dosta tereta, i da bi im teret mogao odvaliti dno korpe, odluka bi pala da se vrate. Sada su kupili hrpice u korpu. Dvojica najviših nosili su korpu za ručku. Što je teret bivao veći, bila je potrebna pomoć i ostalih. Dvojica naprijed, dvojica za ručku i dvojica odzad.

Pravac kretanja sada je bio otpad. Želja svih njih bila je ista: isprazniti korpu i uzeti pare. A onda otići kod slastičara Šukrije na kolače pa naveče u kino. Znalo se da će svako od njih prije ulaska u kino dobiti bijelu kesicu sa slanim kikirikijem, pa nek se zasluženo časti dok gleda kaubojski film i čuvenog Džona Vejna.

DOBA GLUME

Doba dječastva je nemirno doba. U svašta smo se pretvarali. Pravi mali šejtani. Ne sjećam se kako smo postali glumci. Skoro svi iz Male raje igrali smo u pozorišnim komadima za djecu. Ja lično igrao sam u više komada. Značajnija uloga bila je uloga Gerolda u Emilu i detektivima, uloga Mehe, sina u Hasanaginici. To drugovanje sa pozornicom i pozorištem mnogo mi je pomoglo u kasnijem stvaralačkom radu. Tako sam bez ičije pomoći naučio kako se pišu drame. U godinama nakon toga napisao sam tridesetak radio-igara za djecu, od kojih su mnoge emitovane u radio školi Radio Sarajeva (period 71–73).

DOBA PRVE LJUBAVI

Prva četiri razreda išao sam u Sedmu osnovnu školu. U isti razred išla je i plavooka pirgava Brankica. Našim skrivenim pogledima, našem druženju razred je spjevao pjesmicu i tako nas zadirkivao:

Stiže Omerović, vozi limuzinu, hvata Brankicu na brzinu, da tu nije milicije, ne bi bilo kondicije. A lažu! Ja sam u to vrijeme ganjao drveni romobil.

Normalno da svi iz Male raje niti su išli u istu školu niti u isti razred. Ali zato, kada sam ja bio sa Brankicom, oni su čoporativno išli za nama. Kao naše sjene. I Brankica je sa sobom vodila svoju žensku družinu. I to sve one iz razreda. Vremenom je Mića dobio simpatiju. Olgicu. Heronogi Zuhdija – Pakizu. Meni se više sviđalo njeno ime, ali mi se od nje više dopadala Brankica. Glavati Medo dobio je Ljubicu. Krakati Alija Azeminu. Pronašli smo mi i svoju ulicu u kojoj je i u po bijela dana bilo mračno. Bila je to Aleja uzdisaja, sva obrasla u divlje kestenove. Na svakih pedeset metara preko ulice visila je teška tanjirasta svjetiljka. Ta ulica dušu je dala za parove željne pomrčine i samoće.

Tako se jedne prelijepo ljetne noći u Aleji uzdisaja začuo plač. To se glavati Medo neutješno rasplakao. Kiše jesenje u po ljeta nahrupile su niz njegovo blijedo lice. Njegova Ljubica, za glavu viša od njega, nije htjela da se sagne. A Medo je te noći silno želio da se ljubi. Jedva smo ih smirili da Aleja uzdisaja ne zajeca još jače. U misiji mira učestvovali smo svi iz Male raje.

Taj sevdah ulici – Aleji uzdisaja ja sam mnogo kasnije spjevao:

*Nekad, dok sam momak bio, sevdisanju ne bi kraja,
znao me je kesten svaki u Aleji uzdisaja.*

*Čak i zimus spavali su i ne znaju da sam bio,
a i tada u pohode ja sam njima dolazio.*

*I danas bi tako bilo vrbaske mi hladne vode,
ali danas po Aleji nek sinovi ljubav vode.
Kestenovi banjalučki, sve prohuja na brzinu,
ženama sam uz vas dao od života svog trećinu.*

DOBA EKOLOGA

U ono moje vrijeme nije bilo najlon kesa. Mala raja je pronašla podrum u školi i u njemu naslagane školske teke od poda do plafona. U tim tekama mi smo vidjeli zaradu koja je truhnula. Naramcima smo teke nosili na pijacu pijačarima, koji su od listova pravili fiškeke. Pijačari su bili zadovoljni jer su papirnu ambalažu dobili budzašto a i Mala raja je bila zadovoljna sve dok je trajala zaliha teka. Bilo je para i za kolače i za kino.

DOBA SARADNJE (ŽETVE)

Nije bilo lista za djecu sa kojim nisam uspostavio saradnju. Politika, Tik-tak, Vesela sveska, Male novine, Modra lasta, i oni lokalni. Sa urednicima Kulidžanom, Dijakom, Bjažićem, Derakovićem, Radovićem, Veljom Miloševićem, Rorićem...

Na koricama jedne od mojih knjiga napisao sam: Mnogo sam grešaka na svijetu napravio, dok sam ovim dunjalukom hodio, al' najveću sam grešku napravio što sam se uopšte rodio, na šta je moj recenzent uložio prigovor: A da se, Omeroviću, nisi rodio, ko bi napisao toliki broj lijepih pjesama za djecu?

Vječiti nostalgičar Omerović napisao je i stih svojoj Banjaluci:

*Nema ga više, ne postoji
to naše mjesto sa puno mira,
nema ulice, poljane one
i travne, i cvjetne, sa puno leptira.*

Enisa Osmančević Ćurić (Banja Luka, 1945. – Banja Luka, 2019.)

Naša Enisa: Sunčana strana svijeta

Dan prepun Topline i Sunca, 30. juli 2019. godine; iz Banjaluke prosula se Bosnom i Hercegovinom, i svijetom, i obalama Vrbasa, tužna vijest: preminula je naša Enisa. Duša našeg grada, pjesnikinja, majka, dobra i hrabra žena. Enisa Osmančević Ćurić. Otišla je za svojim snovima, za svojim tugama, za svojim napisanim i nenapisanim pjesmama. Nama je ostavila svoju sunčanu stranu svijeta, da se ne izgubimo...

Tog dana, i narednih, na FB-u su se odmah počele nizati riječi saosjećanja, bliskosti, tuge, ali i sjećanja punih žubora, šuštanja, treptaja, svjetlosti...

»Tužna je njena, i naša Banjaluka, i svaka sedra, i svaki list, i svaka riječ koju izgovaramo ili uvijamo u šutnju; teško je prihvatiti saznanje da nas tamo neće više dočekati naša Enisa, Osmančevićka, Ćurićka, Banjalučanka, naša prijateljica i sagovornica, pjesma koja se uvijek iznova utkiva u naša osjećanja, čineći i nas, i grad, uvijek boljima i emotivnijima. Zbog bolesti nije se s nama ovog jula družila na Vezenom mostu, i svi smo zbog toga strepili, ali i osjećali, da je s nama još više. Tako će biti i dok je nas, i dok je našeg grada, i naše

literature, i poetske riječi upućene i djeci i odraslima. Jer, ljubav je nedjeljiva, ona pripada svima, i ljudima, i pticama, pa i novim odsjajima u vodi.

Enisa je otišla za onima za kojima je toliko čeznula, za svojom Vedranom, svojim Lojzom, svojim bratom Enesom, i svima onima koje je poznavala, pa i koje nije poznavala, ali je s njima dijelila njihovu bol. Enisa je i ostala, kao velika pjesnikinja, kao hrabra žena i majka, kao najjača i najnježnija latica u čudesnom cvijetu. Vodeći poetski program pokraj Safikadinog znamenja ljubavi, u koji nas je ranije Enisa najčešće uvodila, kao u pjesmu i bajku, osjećao sam, zajedno s brojnim ljubiteljima poetske riječi, da je s nama i naša Enisa, da je njena ljubav, i dobrotu, neotuđivi dio svih nas. I svekolike ljubavi. Govorio sam u njeno ime, i u ime svih nas, njenu pjesmu U svemiru da se ne izgubimo, koju nam ona ostavi kao svoju poetsku, ljudsku, najljepšu poruku.« (Ismet Bekrić)

Enisa Osmančević Ćurić:

U SVEMIRU DA SE NE IZGUBIMO

Od prijatelja do prijatelja –
Pružena ruka, dobra želja...
Tako se zlatna nit isplete,

Ti konci čine klupko planete.

Što ih je više oko svijeta
Biće nam veća ova planeta,
I na njoj više mjesta ima
Čovjeku, ptici, krtici, svima.

Jer ako vjetar mržnje dune
I pokida te krhe strune,
Zemlja se smanji, sitna i gola.
To znamo, nosimo ožiljke bola.

Pa smo se tražili među zvijezdama,
U snu, u ljubavi, u pjesmama.
Zato je potrebno da se ljubimo,
U svemiru da se ne izgubimo.

*(Pjesma je uvrštena i u antologiju
bh poezije za djecu »Vrelo ljepote«)*

»Odlazi draga komšinica, prijateljica, pjesnikinja, Banjalučanka, nadam se na bolji svijet uz svoju Vedranu, svog Lojzu, svog brata Enesa, o kojima je uvijek pričala kada smo se nalazile pred Palasom... *(Jasna Jašarević)*

»S Enisom sam se družio samo jednom. Ostavila je upečatljiv utisak. Njenu pjesmu Različak više puta sam interpretirao sa svojim đacima. Njene pjesme, kao i ona sama, imaju široku, toplu dušu. Neka joj je lahka zemlja bosanska.« *(Šahdo Bošnjak, učitelj i pisac)*

»Draga naša poetesa, duša našeg grada, naš stoik i ponos. Odlepršala si na krilima svojih pjesama, i u ruci ponijela Različak – Nezaboravak će ostati za tobom.« *(Meliha Seferović)*

»Šokirala me ova tužna vijest. Sa Enisom sam se družila u Tuzli, na Vezenom mostu, pa u Sarajevu na Sajmu knjiga. Ni slutile nismo da su nam to posljednja druženja. Mila pjesnikinja, topla duša. Nezaboravna moja »ringišpilka«, čije su pjesme djeca voljela slušati.« *(Snježana Galić, urednica emicije za djecu »Ringišpil« Radia BiH)*

»Draga Enisa, da ti je samo pročitati ove divne riječi, ali ti si znala i osjećala koliko smo te mi, tvoji Banjalučani, voljeli i cijenili.« *(Ilija Pletikosa, profesor)*

»Ražalostila me je tužna vijest da nas je napustila draga i hrabra osoba, naša Enisa, čiji je život bio protkan i lijepim i tužnim trenucima. Nek joj je laka banjalučka zemlja.« *(Kokana Vejnović)*

»Otrgnu se još jedan biser iz banjalučke niske bisera.« *(Esad Žiško)*

»Draga teta Enisa... Veliko je srce imala za sve nas...« *(Sanela Husić Musabašić, ilustratorica)*

»Enisina pjesma univerzalna je, svemirska, živjet će vječno, a i njena suptilna i plemenita duša u njoj i u našim uspomjenama. Ne vidjesmo se ovog ljeta, bolova i ode u tišini da nađe svoju izgublenu sreću i mir.« *(Sabaheta Hadžikadić, slikarka i pjesnikinja)*

»Družile smo se na Vezenim mostovima u Tuzli. Drago mi je da smo se poznavale, a njena knjiga sa posvetom sačuvat će sjećanja.« *(Nura Suljkanović, pjesnikinja)*

»Neka počiva u miru, bila je primjer majčinstva i ljubavi.« *(Predrag Bjelović, književnik)*

»Vrlo draga i osjećajna, puna razumijevanja za sve... nedostajat će svima nama koji smo je poznavali.« *(Enisa Sarajlić)*

»Žao mi je, divna žena, omiljena nastavnica. Ostaće u sjećanju generacijama učenika OŠ Muhamed Kazaz.« *(Merhudin Balešić)*

»Vječno će živjeti u svojim pjesmama i našim sjećanjima.« *(Zdenka Cvijetić)*

»Prva jesenska pisma otkidaju se iz zagrljaja krošnji i putuju. Za sretan put po dukat žut, jedna je od meni najdražih pjesama za djecu. Draga Enisa, neka ti je sretan put u svjetove o kojima si pisala. Za svaki stih po žuti dukat sjećanja. Nedostajat ćeš u Tuzli, Krupi, Gradačcu... na stazama djetinjstva, vezenim mostovima...« *(Jagoda Iličić, književnica)*

»Njena je bol bila svemirska, a srce, opet, puno ljubavi za sve. Tijelom ovdje, dušom na onoj strani, još otkako je u onostrani svijet preselila njena Vedrana, i njen Lojzo, i ranije brat Enes. Otišla je za njima. Vjerujemo da će gore među zvijezdama, negdje, konačno, pronaći svoj pramčioak – topli proplanak, kutak u zavjetrini u kojem je toplo, onakav kakav je cijelog života ostavljala u dušama svojih prijatelja i čitalaca. »Bosanska riječ« joj je zahvalna za »Pedalj vedrine«, »Berite svoje snove«, »Pramčioak«, novi rukopis, ali iznad svega za divno prijateljstvo i vjernost do zadnjeg daha.« *(Šimo Ešić, pisac i urednik izdavačke kuće »Bosanska riječ«)*

PRAMČIOK

Cijelog života
dok traje, radi,
pravi čovjek
pramčioak gradi.

Skrovito mjesto
gdje sunce sleti,
što sja i grije
i zimi i ljeti.

Ko ima pramčioak
skriven u sebi,
za svo ga blago
mijenjao ne bi.

... bar se nasmiješi

Sjeti se, da li je neko danas za tebe učinio nešto dobro. Ako nije, učini ti za nekoga.

Ako ne možeš ništa, bar se nasmiješi. Nekom nepoznatom. I to je mnogo.

Kad mi je bilo najteže u životu, jedno mi se dijete nasmiješilo. Slučajno, u prolazu. Rekla sam tada:

–Sunčana strana ovog svijeta uvijek je veća, barem za jedan dječiji osmijeh.

Enisa Osmančević Ćurić, Banjaluka, 2001.

Pripremio: Vlado Bojer

Kad ulazi u brak, žena očekuje da će se njen partner promijeniti.
Kad ulazi u brak, muškarac očekuje da se njegova partnerica neće promijeniti.

Kupio zet punici dvije karte za Veneciju.

-Zašto dvije karte, zete?

-Pa, rekli ste kako biste dali pola života da vidite Veneciju...

Eto, idite dva puta!

-Nikad više neću ići na tulum kod Marka!...žali se plavuša prijateljici. Da samo znaš kako je dosadno bilo!

-Doista? A ipak si ostala do jutra...

-Ma da, ali samo zato što nisam mogla naći odjeću.

Ulazi muškarac u autobus te pita vozača:

-Oprostite da li se plaća karta za cvijeće?

-Naravno, da ne.

On se okrenu prema svojoj ženi koja čeka ispred ulaznih vrata i kaže:

-Hajde, Ružo, ulazi!

Prolazi Mujo pored prosjaka, a on mu jadan pruža ruku i kaže:

-Brate, nisam jeo tri dana.

-A Mujo mu odgovara:

-Moraš brate makar na silu!

Mucavac okreće rundu za sebe i trojicu prijatelja:

-Kokokonobar! Donesi ce-ce-ce-ce-ce..... pet piva i jednu vrati!

**Komšinica 19 god
sinoć dovela momka
kući, otac joj se
rasplako, kaže nije
vidio školskog druga
20 godina 😂**

Na ulazak u raj došli svećenik i vozač autobusa.

Sveti Petar:

-Ti vozaču možeš prvi u raj.

A svećenik:

-A zašto on prvi kad sam ja sveta osoba?

Sveti Petar:

-Zato kad ti držiš misu, svi spavaju, a kad on vozi autobus svi se mole Bogu.

Razgovaraju dva umirovljenika:

-Posudi mi 50 evra, penzija mi je sutra!

-Nemam, moja je bila jučer.

Našli Fatu u grmlju nedaleko od puta prema Semizovcu, svu u lancima.

Pitala je policija: "Čega se zadnjeg sjećaš?"

"Ringišpila na Čevljanovićima...."

Besparica

Ulazi čovjek u putničku agenciju:

-Dobar dan, koliko iznosi ljetovanje, sedam dana za jednu osobu?

-Oko tri tisuće kuna.

-Dobro, uplatio bih onda osam minuta!

Razvod
 Mujo pokrenuo razvod od Fate i nakon dužeg natezanja pojave se oni pred sudcem. Sudac gleda papire, vrti glavom i upita Muju -Pa dobro, bolan, što se vi "očete razvesti" od Fate?
 Mujo uzdahne:
 -Gospon sudac, ja stvarno ne mogu spavati s'tom ženom!
 Sudac odmahne rukom:
 -Ajde ne budali, može cijelo mjesto, a ti-ne možeš?!

Sjedi slikar na plaži i slika zalazak sunca.
 Prilaze mu Fata i Mujo, koji su se zatekli na godišnjem odmoru.
 Mujo šapne ženi:
 -Vidiš, bona, kako se jadnik mora mučiti kad nema fotoaparata.

Ulazi plavuša u mesnicu i pita mesara:
 -Imate svinjsku glavu?
 Ovaj se razljuti:
 -Nisi ni ti neka ljepotica!

Razgovaraju dvije 13-godišnjakinje:
 -Ja već imam dečka, šta ti čekaš?
 -Čekam bebu.

Razgovaraju dva prijatelja a jedan iznenadjeno izjavi:
 -Ne mogu vjerovati da nisi pročitao Danteov "Pakao"!
 A ovaj odmah odgovori:
 -Nije bilo potrebno....Živim sa ženom, četvero djece i punicom!

Žali se Mujo Hasi:
 -Bolan, mučim se kao nikad...
 Već tri dana nemam stolicu!
 -Haso će na to:
 -Nije to ništa....Ja već tri dana nemam ni stolice i krevet, Fata me izbacila iz kuće!

BiH-Švedska

redovna autobuska linija
utorkom i petkom

09:00 SARAJEVO

10:30 ZENICA

12:10 DOBOJ

11:00 TUZLA

12:30 SANSKI MOST

13:00 PRIJEDOR

14:00 BANJA LUKA

15:15 B. GRADIŠKA (BIH)

15:40 KOBENHAVN (DK)

17:00 MALMÖ (S)

18:00 HELSINBORG

20:30 VARNAMO

21:00 GÖTEBORG (S)

21:00 JONKOPING

22:15 MJOLBY (S)

22:45 LINKOPING

23:30 NORKOPING (S)

01:30 STOCKHOLM (S)

09:00 STOCKHOLM

11:00 NORKOPING

11:50 LINKOPING

11:30 UDDEVALLA (S)

12:00 SVANESUND

12:20 MJOLBY

13:25 JONKOPING

14:00 VARNANO

16:00 HELSINGBORG

16:25 LANDSKRONA

17:30 MALMÖ

13:30 GÖTEBORG (S)

17:25 B. GRADIŠKA (BIH)

18:15 BANJA LUKA

19:10 PRIJEDOR

19:40 SANSKI MOST

20:10 DOBOJ

21:45 TUZLA

22:30 ZENICA

24:00 SARAJEVO

travel agency

BISS-TOURS

Agencija Sarajevo

Morića han, Sarači 77

tel./fax: 033 236-620; 271-281

Agencija Zenica

Metalurg Business City

tel./fax: 032 245-451; 245-757

Mobitel BiH: +387 (0)61 780 250

Göteborg: +46 737086340

Stockholm: +46 703997516

Malmö: +46 736307882

Oslo: +47 951 481 56

Travel agency
BISS-TOURS

www.biss-tours.ba

25. SUSRET BANJALUČANA

GÖTEBORG
FOLKETS PARK MÖLNDAL

GÖTEBORGSVÄGEN 19

5.10.2019

KULTURA - ZABAVA - DRUŽENJE

DOBRO NAM DOŠLI

KULTURNO ZABAVNI PROGRAM
17 - 19

ULAZ 100 SEK

FEŠTA
19-01

ZABAVLJA VAS DEDO BAND

RFBLIS
RFÖRBUNDET BANALUKA I SVERIGE

PLIVITRADE

NBV

PLIVIT ROŠTILJSKI KONCEPT

Sa ponosom predstavljamo naš novi Plivit roštiljski koncept koji je nastao u saradnji sa šefom Edinom Džematom.

Ovaj roštiljski koncept sadrži 94% junećeg mesa, a ostalo su začini koji nemaju nikakvih E-brojeva. Čisti proizvodi bez nepotrebnih sastojaka. Više od godinu dana smo u suradnji sa Edinom Džematom radili na razvoju ovog koncepta i na kraju možemo reći da smo veoma zadovoljni i sretni sa konačnim rezultatom. U asortimanu možete pronaći Startbox, Balkan grillbox, ćevape i pljeskavice. Uskoro u prodavnicama!

